

15-ik szám. April. 9. 1868.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:
EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi **RUSZ K.**

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6	ft — kr.
félévre	3	ft — „
negyedévre	1	ft 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdij külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a **kiadóhivatalba** (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kéziratok pedig a lap **szerkesztőségéhez** (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1868
NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV
M. AKAD. NYOMDÁSNÁL.

Mai számunkhoz egy fél ív melléklet van csatolva.

TARTALOM.

Cikkek: „Gaál László honvédtábornok“ *Gyurinka Antaltól.* — „Bothlen Gábor halála.“ Történeti elbeszélés. *Deák Farkastól.* (Folyt.) — „Szegzárd.“ *Maislis Ferentől.* — „A magyar számlázottak Amerikában.“ II. *Szokolay Viktoról.* — „Szabadságharcunk és Haynau rémuralma alatt.“ *Tóth Danieltől.* — „A gömörmegeyi közép lakodalmi szokásai.“ *Micsinay Ferentől.* — „Egy hét története.“ *Vadnai Károlytól.*

— „Vegyes közlemények.“ — „Irodalom.“ — „Szerkesztői üzenetek.“ — „A kiadó hivatal üzenetei.“ — „A honvédtábornok előfizetőinek névsora.“ — „Ujdonságok.“

Képek: Gaál László honvédtábornok. — Szegzárd látépe. — „A szent család.“ Carraci Hannibáltól. — Atahualpa péru király temetése. *Monterótól.* — Régi magyar váraink: I. Szigetvár.

Irodalom.

— („Az erdélyi muzeumi egyeslet évkönyvei“) negyedik kötetének 2-ik füzetét most jelent meg Stein kolozsvári könyvtáros bizományában. Ára 1 ft 50 kr. A nagy negyedrét alakú füzet 3 rajztáblával is el van látva. Főbb cikkei ezek: „A szláv elem a rumun vagy oláh nyelvben“ *Schmidtől;* „Adatok Erdély pók-faunájához“ *Hermantól;* „Állattani közlések“ *Hermantól;* „A régi magyar súlymérték“ *Finálytól;* „A Rettyezát“ *Csától;* „Adalék az erdélyi ásványtermékek ismeréséhez“ *Kremnitzytől;* „Déva vára Erdélyben“ *Smidtől.*

— („A gácsországi vasút iránya“) vidéki, országos és nemzetközi szempontból. Egy térképpel. Nyomatott Heckenastnál.

— („Missio lapok“) az első protestáns magyar missió közlönyének 6—7. száma. Szerkeszti és kiadja Czolder Márton magyar missionárius. Nyomatott Sárospatakon, s előfizethető reá Moldva-Oláhországban egész évre egy aranyral. Magyarországon 5 fttal. Egy évben 12 szám jelenik meg.

Szerkesztői üzenetek.

— *Körmöcbányára:* M-y V-r-nak. Igen várjuk a régészeti cikket s a hozzámelléklendő farajzokat.

— *Poszonyba:* T. I-nak. Dienes Lajos úrnak átszolgáltattuk a nyílt felszólítást a „Kis Űstökös“ című gyermeklap ügyében, mely lap az előfizetőknek nem küldtétvén meg, ön saját előfizetésére a „szabadságharc szobra első pénzalapja“ javára kéri beszolgáltatni. Minthogy Dienes úr sem a pénz nem szolgáltatta be, sem az előfizetőköt megnyugtató nyilatkozatot nem juttatott szerkesztőségünkhez, azért őt megróvni az irodalom hitelé érdekében a „Kis Űstökös“ azon többi előfizetője nevében is kötelességünknek tartjuk, kik ez ügyben már több, általunk közzé teendő nyilatkozatot küldtek be hozzánk.

— *Résfaluba:* K. L-nak. Az Amerikába kivándorlott magyarokkal (ha címzetük tudja van) egyszerűen levél útján lehet érintkezésbe lépni. Magyarok vannak az Egyesült-Államok minden nevezetesebb pontján, vannak Utah-területén, Mexikóban, Braziliában stb. Minden Amerikában élő magyarnak névsorát ismerni lehetetlen, miután azon óriási területen sokan tartózkodnak úgy, hogy másik honfitársuk sem tud róluk. A mi címzetiket illeti, csak néhányat tudjuk, kikkel összeköttetésben vagyunk; ily összeköttetés azonban magán természetű lévén, nem vagyunk felhatalmazva a tudott címzettek egyszerűsind köztudomásra is juttatni.

— *Kéthelyre:* N. L. Ilyessel nagyon el vagyunk halmozva, miként az minden számunk tudósításából látszik.

— *Kakas Sára.* — Musikát akarok hallani. — Csikós bojtár. — Tisza vize zúg(g) árja. — Ki szeretné felföld a te képed? stb. stb. című versek nem jelenhetnek meg.

— *Szokolcára:* U. A. F-nak. Ázon hely és vidék ismertetését köszönettel fogadjuk.

— *Trieszbe:* D. S-nak. A levelet a „Heti Posta“ mult számában tettük közzé.

— *Pesten:* R. B-nak. Az illusztrációkkal ellátott cikksorozatot ki fogjuk adni. A másik fölött személyesen szeretnénk önnel beszélni.

— *Kolozsvárra:* M. G-nek. Alkalmilag megjelenhetik.

— *Egy realistának Kassán:* Egyelőre olyast nem közlünk. Egyébiránt a régi helyébe is előnyös változtatás lépett, midőn azok helyét most nemcsak mulattató, de egyszersmind hasznos rajzok és cikkeknek foglalják el.

— *Kozmára:* V. Gy-nek. Ohajtása teljesült. Becsés ígéretekire szamolunk.

— *Budán:* P-y-nak. Megkaptuk a folytatást is.

— *Szántóra:* E. Gy-nek. A „Gubafürt“ című csinos beszólkye a „Heti Posta“ tárcájában megjelent.

— *Szabadkára:* Sz. L. A-nak. Oly hangon van az egész tartva, hogy azokat is sérthetné, kik ezt egyáltalán meg nem érdemlik.

A kiadóhivatal üzenetei.

— *Szt. Hüberten:* (Bánság) Schweitzer Fülöp lelkész úrnál a „Hazánk s a Külföld“ tavalyi évfolyama 5 ftrtet megrendelhető.

— *Tisza-Nánára:* N-i J-nak. A ki a „Hazánk s a Külföld“ egész évi folyamán, habár csak évnegyedes részletekben fizet elő, az a csomagolási 30 kr. beklüde után szintén részeseül pompás színnyomatú műlapunkban.

A „HONVÉD-ALBUM“ előfizetőinek névsora.*)

(Negyedik közlemény.) Gyika István Détánfalva 8 ft; Mészáros Alajos plebános Ipoly-Szakálás 5 ft; Bartoss Lajos pléb. K. Gyarmat 5 ft; Pribis János Zichyfalva 4 ft; Fodor József Alór 2 ft 50; Péchy Pál Beregszász 8 ft; Monszpart János Sz. Mihályfa 5 ft; Berthóti Gusztáv — 5 ft; Gyarmathy Zsigmond Bánffy-Hunyad 8 ft; Török Károly Sz. Király 4 ft; Horváth Zsigmond — 5 ft; Ágh Ferenc — 5 ft; Hilleprandt Miksa — 5 ft; Hiry János — 8 ft; Csath Soma — 5 ft; Dubay Pál — 5 ft; Kilyén Sámuel Valkó 5 ft; Tholvay Zsigmond B. Hunyad 5 ft; Reschenberg Mátyás — 5 ft; Gaszner Sándor Caucsa 5 ft; Nyilas Miksa Monostor 5 ft; Deák Márton Sárvasár 5 ft; Keszegyáry Gyula — 5 ft; Péter György B. Hunyad 5 ft; Polanszky Emil — 5 ft; Blaskovits Fridol — 5 ft; Szentes Aurél — 5 ft; Fekete Bogdán Egeres 5 ft; Nagy László B. Hunyad 8 ft; Deák Mihály — 5 ft; Ábrahám János — 5 ft; Keresztes Sándor In sel 5 ft;

Wohlfart Ernő B. Hunyad 5 ft; Kovács Gyula — 5 ft; Soós Antal — 5 ft; Mike Lajos Zsobok 5 ft; Kilyén Ferenc M.

*) 8 fttal díszes kötetű példányra, 5 fttal címképes borítékkal ellátott történeti előfizetések. A 4 ftos előfizetés fele a 8 ftos s a 2 ft 50 kr. az 5 ftos összegnek, a másik fele az album megküldésekor pósti utánvét útján fizettétvén meg.

Minden üzeldik előfizető teljes 5 ftrnyi előfizetési összege a szabadságharc szobra javára Pest városi letéti pénztáránál helyeztetik el.

Ezen szobor javára azonban bármily csekély külön-fizetéseket is legnagyobb köszönettel veszünk át, tudatva, hogy a számadások nyilvántartása tekintetéből úgy az előfizetők, mint a külön adakozók neveit és összegeit mind lapunkban, mind a „Honvéd-album“ végén kinyomatjuk.

A „Hazánk s a K.“ szerkesztősége.

Negyedik évi folyam.

15. szám.

Ápril 9-én. 1868.

Gaál László honvédtábornok

Szabadságharcunknak ismét egy jeles bajnokát mutatjuk be, ki kezdettől végig kitarotn, hősiessen küzdött ama nagy napok esatamezején, s az utolsó esatából sem távozott el, hanem katonái vitték el fegyverekre fektetve, ballábát elveszítvén. Azután nyugodtan szenvedhetett kór-ágyán; — dobok, trombiták, ágyak moraja nem háboríthatta harcos lelkét. A legutolsó esaták egyikében, Temesvárhoz közel, 1849. aug. 9-dikén, Kis-Beeskereknél, hol a jobb szárnyat képezte hadtestével, egy 12 fontos ágyugolyó elszakította ballábát a bokáig.

Gaál László N.-Kőrösön született 1810. január 18-án. Atyja Gaál József volt, anyja pedig Papp Mária, ki szeretett fia halála után még sok évig szerény elvonultságban élt Kőrösön. Néhány év előtt halt meg, s a városi tanács megemlékeztvén a tisztos anya nagyjérdemű fiáról, az ol-

hunytat a város közköltségén fényesen akarta eltemettetni, de az akkori időkből ez nem történhetett meg. Egyszerűn temették el, nehogy a gyászünnepélyben tüntetést lássanak.

Gaál László honvéd tábornok.

A gyermek Gaál L. szülővárosában végezte iskoláit, s a jogtudományokra Pestre jött. De a nyugtalan, élénk ifjú nem sokára, (1828.) mint kadét, az Eszterházy-ezredbe lépett. A kadétvizsga alkalmával az ezred tulajdonosának, hg. Eszterháznak igen megtetszett a esinos külsejü ifjú, s felszólította : hogy megyéje által magát a magyar testőrséghez ajánltsassa. Ez meg is történt s Gaál három évig volt testőr. Imét a Don Mi-

guel ezredbe lépett mint főhadnagy; öt év múlva kapitány lett. Az 1848-kiesemények Aradon találták, hol a derék, józan gondolkozású, hazafias érzelmű kapitányra most is igen sokan omlékeznek

még. Ottani tartózkodása alatt annyira megnyerte az aradiak szeretetét, hogy később a város és megye a magyar kormánytól őt kérte Aradra várparancsnokul.

Gaál már-már ki akart lépni a szolgálatból, s esőndesen visszavonulva, a családi életben keresni az élet örömeit. Arája a nemeslelkű Beniczky Terézia volt, ki később szép lelkének egész ragaszkodását oly fényesen bizonyította be. Ekkor történtek a márciusi, s az ebből kifolyó többi események. Gaál lemondva egy időre a családi élet boldogságáról, mely oly nő oldala mellett várt reá, mint Beniczky Terézia, hazájának ajánlotta föl szolgálatát. Gaált kevés idő múlva mint az aradi nemzetőrök őrnagyát találjuk. Legelső ízben a paulisi és világosi zajongó oláhság megfékezésére indult. A szabadságharc küzdelmeiben itt látták először szürke lován, s itt nevezték el „szürke lovas“-nak.

Bajos volna őt mindazon csatákba követni, melyekben részt vett. A nyár folytán a bácskai hadjárat egyik tevékeny részese volt. Sokszor találkoztunk vele Bem és Perczel mellett. Ez utóbbival ostromolta Szt-Tamást, Bem mellett pedig két ízben volt Erdélyben. Gaál nem azok közé a tábornokaink közé tartozik, kiknek nevéhez nagy döntő csaták vannak fűzve; ő egyike azon jeles hősöknek, kik nélkül csatát nem lehet vívni, vagy legalább nem lehet megnyerni.

Midőn első ízben ment Erdélybe Bem segítségére, ez utjában egy szomorú epizód történt, mely az akkori felizagott nemzetiségi fanatizmus szomorú példája. Halmágyon egy székely figyelemztette, hogy az oláhok három nap előtt a község egyik pincéjébe 32 magyart temettek el elevenen. Gaál meg is találta e helyet. Az elzárt pincében 32 karóhoz egy-egy magyar volt kötve, előttük pedig nagy fölterített asztal állott, megrakva ételekkel. Az asztalon lámpa égett. A szerencsétlenek már három nap óta nem ettek semmit s arra voltak kárhóztatva, hogy az éhhalál kínjai közt megrakott asztalt lássanak maguk előtt.

Részt vett a piski csatában s Bem 1849-ki téli hadjáratában. Febr. utolsó napjaiban rendeletet kapott a minisztériumtól, hogy a már egészen elvesztett Bácskába siessen, hogy Szabadkát védelmezze, s Gaál mart. 2-ikán már Szabadkán volt. Éppen a legjobbkor érkezett. A szerbek ép akkor rendeltették meg Szabadkán, hogy márc. 4-ikére 8000 ember számára éleletről gondoskodjanak. A zavar és ijedség nagy volt. De az a 8000 ember nem ment be Szabadkára. Mart. 4-kén Gaál ment

elbők, s fényes csatát nyert és sok hadi zsákmányt ejtett. Szabadka városa, hogy leróhassa háláját, 200 hold földet ajánlott föl Gaálnak, de Gaál az okmányt csak jobb időben akarta aláírni.

A szabadkaiak bizonyára emlékeznek még erre, és fel fogják használni a most már nyílt alkalmat, — midőn a megyék és városok mindazon jeleseknek, kiket a szabadságharcból övéiknek mondhatnak, — hogy Gaál iránt a hála adóját és a kegyeletet leróhassák.

Gaál a szabadkai csata után (márc. 16.) ezredes lett, néhány nap múlva pedig a magyar érdemjel kis keresztjét kapta, s a IV. hadtest első hadosztály parancsnokságát. Aztán Perczellel csatlakozott a szerbek ellen, majd meg Bemmel a Bánátban.

A nyár folytán a tiszamelléki hadjáratban vett részt Perczellel, s ugyancsak Perczel helyett a hadügyminiszter őt bizta meg a sereg főparancsnokságával. Oly tény ez, mely világosan mutatja, hogy Gaál — ki ekkor 39 éves volt, — mily jelentékeny hőse szabadságharcunknak. Ez jul. végén történt Keeskemén. Jegyese ez időben írt egyik levelében vigasztalólag írja: „Istenben való bizodalom, irántadi hű szerelmem lehetlen hogy elhagyjon. Sok veszélyen mentem keresztül, de golyó még eddig számomra nem öntetett.“

Fájdalom, már meg volt öntve, s néhány nap múlva (aug. 9-ikén) a temesvári csatában, Kis-Becsereknél lábát sodorta el. Ez volt 33-ik csatája, melyben részt vett. Hű katonái nem akarták az ellenség kezében hagyni, másfél óráig vitték puskákon, míg Lázár Vilmos ezredes kocsiját ajánlván föl neki, azon jutott a sebesült Remetéig, hol bal lábát a térd alatt hamarjában elvágták, s aztán tovább vitték egy oláh kocsin, miguen Bulesra ért, hol a derék b. Fechtig, nem gondolva a veszélylyel, mely egy magyar tábornok befogadása miatt érhetne, kastélyában ápolta. A haza ügyének elveszte mélyen lesújtá és ehhez járult testi fájdalma is. E szomorú napokban egy fény-sugár vigasztalta. Hű jegyese, a mint értesült vőlegénye szerencsétlenségéről, nem gondolva semmi veszélylyel, mely reá várhatott, sok viszontagság közt fölkereste vőlegényét, ápolója, vigasza és neje lett, hogy megoszsa vele sorsát, azt a bizonytalan sorsot, mely meglehet, hogy a bitóhoz, vagy legjobb esetben a száműzetésbe vezet. A gyöngéd kezek alatt felüdült Gaál, s mankó segélyével járhatott. Még mindig a derék báró vendége volt.

Egy véletlen baleset határozott Gaál bizonyta-

lan sorsa fölött. Elbukott a szobában s megsérté a hegedő láb sebeit. Erős láz rohanta meg, s 1850. febr. 25 én — 33 órai betegség után — neje karjai közt szállt el nemes lelke.

Sirja fölött az ottani kath. plebános, Farkas Mihály mondott beszédet és beültette a sirt virágokkal.

Gaált, midőn már el volt temetve, akkor érte utól az üldözés és nem volt nyugta a sirban.

Báró Fechtignek volt egy esch erdőse, ki hasznolt akart huzni a hóból, hogy uránál egy sebesült magyar tábornok talált menhelyet. Följeleenté az egészet, azzal a hozzáadással, hogy a bárónak egy kocsisa halt meg s azt temették el Gaál helyett, hogy a tábornok így meneküljön meg az üldözötésektől. Temesvárról tehát katonákat küldtek

Bucásra s egy orvost. A katonáknak utasítása volt elfogni és vasba verni a bárót, ha legkisebb gyanust találnak, az orvosnak pedig Gaál holttestét kellett fölásatni a sírból és megállapítani a személy ugyanazonosságát. Az orvos különben is jól ismerte Gaált.

Felbontották a sirt, de minden arra mutatott, hogy Gaál tábornok holttestét háborították. A bárót fogva Temesvárra vitték, de néhány nap mulva ismét szabadon bocsáták.

N. Körös, hol Gaál született és Szabadka, melynek oly nagy szolgálatot tett, bizonyára meg fognak emlékezni Gaál tábornok sirja felől, mely a Maros mellett, a bulesi temetőben emelkedik.

Gyurinka Antal.

Bethlen Gábor halála.

(Történeti előbeszélés.)

(Folytatás.)

— Igaza lehet Bálint uram, kigyelmed okos ember, de . . . úgy van, az az oka: *engemet asszony soha sem szeretett!* s ezért nem voltam s nem leszek én boldog soha . . .

Kigyelmed a fejét lógatja és kételkedni látszik, pedig higgye meg, igazam van.

— Nem igen óhajtok felségednek ellent mondani, de hogy ne kételkedjem e vélekedés igaz voltán, azt nem tehetem. Hát a néhai fejedelem-asszony? . . . emlékszik-e még felséged, midőn külső országokról haza jöve, először láttuk Nagy-Károlyban és aztán mikor Erdődön voltunk?

— Emlékszem barátom, emlékszem; Károlyi Zs. zsáma olyan volt, mint minden ifjú leány, örömmel fogadta, kiről azt mondák, hogy fejkötő alá segíti; én elvettem, mert esendes, jó leánynak látszott — s rokonaim nagyon biztattak, mert gazdag volt és volt egy kevés nexusa.* Nem is igen bántam meg, mert takarékos, gondos asszony volt és hűséges házastárs; de neked, mint ifjúkori barátomnak, megmondhatom, hogy nagyon közönséges asszony volt a jámbor lélek, — soha sem értett engemet, s ugyan hogy szerethetett volna? Akkor volt boldog, ha néha vas-ládámban megpillantá az aranyokkal telt zacskót, számüzetésünkben csak arról gondolkozott, hogy mint élünk meg egyik napról a másikra, vajjon lesz-e mit együnk. Egyforma lelkiismeretességgel főzött ebédet Székely Mózesnek, Boeskaik urnak vagy

a léhűtő Báthori Gábornak; . . . mikor városon voltunk, maga járt a piacra bevásárolni mint akármelyik nagykárolyi menyecske, és a ki többet ígért az árucikkért, mint ő, azt összeszidta, elkergette s néha fel is pofozta, mint a nagyenyedi eszmiániánét. Képzelheted-e édes Bálintom, hogy Bethlen Gábort ilyen asszony boldoggá tegyen?

— Ó felséges uram, milyen komor színben látja a multat. Hát hiszen még a jelen is másként áll, hiszen ország tudja, világ beszéli, hogy Pécsy Erzsók és Vas Judith kisasszonyok élnek halnak felségedért. És a kit legelől kellett volna említenem, új fejedelem-asszonyunk . . .

— Mondasz valamit jó ember, a szép Pécsy Erzsók igaz, igaz, szeret, de még inkább szereti jegyesét . . . Vas Judith . . . ? legmiveltebb urhölgy az egész országban, sokat gondolkoztam, — talán *jobb lett volna* őt venni feleségül, — mint idegen ország szülöttjénél keresni vigasztalást; — de az ország dolgai — igen barátom, az ország dolgai *intézték* nekem minden lépésemet, — egész életemben . . .

II.

A fejedelem beszélgetését néhány vadász hazaérkezte zavarta meg, kik jelenték, hogy a fejedelemné ő felsége a báldi erdőszélen ebédel és hogy a vadász-társaság az éjet szabadban tölti és korán reggel a gyekei tavakon fogja folytatni a vadászatot. A fejedelem bölintott fejével, a hírnök

* Rokoni összeköttetésen alapuló befolyás. Erdélyben nagyon használt szó.

távozott s a fejedelem kérdőleg nézett beszélő társára.

— No hát lehetek-e én boldog — mondá dörnyöge, — szeret-e az az asszony? De hagyjuk ezt, menj Bálint barátom s mondd meg az asztaloknak, hogy hozassa fel az ebédet. Te is velünk eszel — érted, velünk — úgy is ketten leszünk — szeretek veled csevegni — hisz az udvari emberekkel úgy sem lehet ilyen dolgokról emlékezni.

Ő felsége ez alkalommal régi tanuló társával ebédelt s egész nap jó hangulatban volt, jól esett, hogy kibeszélte magát; még estefelé is együtt iddögáltak.

Gyönyörű este volt, a lég meg se moccant, az égen milliárd csillag ragyogott, a távol halmokon egy-egy pásztortűz lobogott s a kamarási tó partján valami oláh suhancok szomorú nótákat furulyáztak, — a faluban lassankint kihalt minden zaj.

Ő felsége és barátja egymás mellett a széles fátornácon üldögéltek; — tőlük távolabb néhány udvari ember álldögált. Egyszer csak felkiált a fejedelem:

— Urak, gyönyörű idő van, be kell fogatni, nagy vadász sátoromat azonnal el kell készíteni, én is a szabadban éjszakázom, — míg sátram elkészül, felségem sátrában maradok. Gyorsan, gyorsan!

A parancs teljesítve lőn s néhány perc múlva a fejedelem utban volt Palatka felé. Vele ment Bálint a pap, lóháton kísérte egy magyarországi nemes, Keglevich Miklós, az akkori tornamegyei főispán öcsese, s még néhány erdélyi ifjú; vezetéken hozták a fejedelem lovát s utánok nem sokkal sátorát, fegyvereit.

Midőn már közel értek azon helyhez, hol a fejedelemmé sátora volt, a kocsit megállt, ő felsége leszállott s Bálint pappal és Keglevich Miklóssal gyalog indult a sátor felé, hogy a kocsiszörgés vagy lódobogás fel ne keltse a felséges asszonyt, hátán már aludnók.

A fejedelem elől a két őr tiszteletteljesen állott félre s a három férfi észrevétlen lépett a sátorba, melynek előosztályában egy német udvarhölgy rémülten és sáppadtan állott fel, de ajkai megtagadták a szolgálatot; csak dadogott, de szólni nem tudott. A fejedelem bámulva nézte s aztán kissé boszusan kérdé a cselédétől: *Alszik-e a felséges asszony?*

— Nem! válaszolt a leány teljes ártatlansággal. A fejedelem egyedül a belső osztályba lépett —

hol nője ijedten és elképedve állott előtte éji ponygolában. Ugy tetszett, hogy ő felsége a függönynyíláson visszatántorodott — aztán erejét összeszedve, intett két kísérfőjének; azok beléptek.

— Nézd azt a nyilást Keglevich öcsém, midőn ide beléptem, ott egy férfi távozott, nekem azt az embert élve vagy halva látnom kell. Aztán nejéhez fordult s így szólt:

— Penseges asszonyom, feküdjék le, az éj hűves, aztán a vadászati fáradtság is nyugalmat igényel, e finom ruházatban könnyen meghűlhet. Jó éjszakát!

Mikor a másik szobán átmentek, ott is csendes jó éjszakát kívánt a német udvarhölgynek, ki reszkette majd földig hajolt előtte. Midőn a szabadba értek, társaival még pár szót váltott. Keglevich lóra pattant és eltűnt. A fejedelem egy mezei hadnagynak parancsot adott, hogy a fejedelemmé sátrát szorosan őrizzék, mert azt mondják, hogy a mezősegi erdőkben egy vakmerő rabló-banda tanyázik, tehát nagy éberséggel őrködjének, hogy ő felsége alhassék csendesen.

Aztán kocsijába ülve, visszahajtatott Vajda-Kamarásra. Utközben egy szót se szólt Bálinthoz, csak néha-néha egyet sohajtott.

Késő éj volt, midőn megérkeztek. Alig ültek azonban néhány percig, midőn az ajtónálló Keglevich Miklóst jelenté be.

— Nos? kérdé a fejedelem.

— Az embert megfogtam! — A fejedelem a haragtól elsáppadt.

— Ismered-e?

— Igen felség, ő Zierotiu, felséged udvarmestere.

— A gazember, menhelyet, életmódot adok neki és ő ezzel fizet . . . az én helyemben az utolsó nemes ember is boszut állana országomban és nekem el kell simítanom, el kell titkolnom az egészet, mintha semmi se történt volna. Látod Bálint, milyen az én sorsom!

— Keglevich uram, holnap indulunk Nagy-Váradra, legyeny kigyelmed addig az én udvarmesterem, mert a régit követségbe küldöm a francia királyhoz s utközben és odáig ügyelj, hogy az a semmirekellő gazember el ne tűnjék szemeid elől . . . Jó éjt urak! nyugodjatok csendesen.

(Vége köv.)

Deák Farkas.

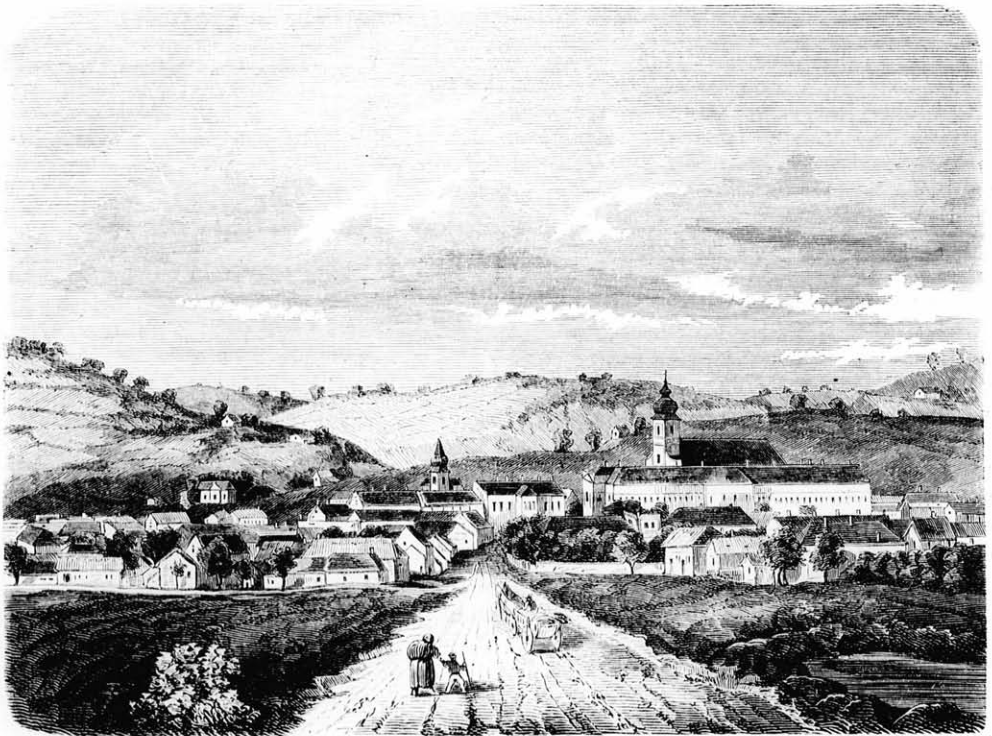
Szegzárd.

Honunk azon közérdekeltséget ébresztő városai között, melyek korszerű haladásuk, hazafias buzgalomuk- s iparos tevékenységükénél fogva a magyar név becsületére válnak; valamint azon vérértiztatta, a honfi keblét ihletett kegyeleltre ösztönző helyek között, melyek múltjához történeti emlékek fűződnek, vagy éppen romokkal, a hatalmas előkor eme hangosan szóló tanúival ékeskednek: egyaránt méltó helyet foglal el a Dunától mintegy 2 órányi távolságra fekvő s a Bartina-hegyorom alján elterülő Szegzárd, melyet ez alkalommal

csakhamar a hegylánc alatt megnyíló síkság felé irányúl; de ekkor komolyabb alakot ölt az arc, a lélek elfogultabbá válik s a szív, mintha villanyfolyam futotta volna keresztül, hevesebben lüktet: a véráztatta Csátár terül ott el, melyről a költő szivvelhatólag zengé:

„Vérkoszorúva fogott kezét a magyar Átká fölbítted,
Gyászemlékü Csátár! a győző büszke hírével.“

A Csátár közepén terebélyes szilfa tenyész, melyet a kegyelet — népmonda szerint — már szá-

Szegzárd látképe. (Majslis F. rajza.)

rajz- s ismertetésben bemutatunk e lapok t. olvasó közönségének.

E város kies fekvése s regényes környéke valóban élvezetes látványt kölcsönöz a szemlélőnek. A Bartinán dűsan viruló s a távolban díszes, sőtézőld színű palást gyanánt feltűnő szőlőkön keresztül keskeny ut kanyarodik el, melyen felkuszhatni a majdnem meredek hegy csúcsára. Itt széttekintvén, nyájasan mosolyog felénk Szegzárd városa, bájolóan széppé varázsolván a festői kilátás tarka színvegyületét. Figyelmiünk azonban

zadok óta fentart. Nem igen messze innét pusztán áll a Csörgető tava, melynek múltjáról maiglan is különféle rege kering a nép ajakán.

Szegzárd alapítója a szóhagyomány, valamint régi irományok nyomán tett böngészet szerint, hős Etének deli termetű fia, Ed vala. Ete ugyanis tisztos ősz levén már, a sok küzdés s vihar után lankadni érzé erejét s nyughelyet kezdő óhajtani. Ekkor Ed, ösztönöztetvén atyjának több ízben tett felszólalása által, beutazta a tündér vidéket s kiszemelte a jelenlegi Szegzárdot lakhelyül, me-

lyet akkoron „Szék“-nek elnevezett. S így e városban, melyben maga Ete s fia Ed is megtelepedtenek volt, napról napra gyarapult az ipar s szorgalom, s mindinkább indult virágzásnak. Jelosül Béla korában, ki itt gyűléseket tartott, törvényeket hozott s számos szép épületet emelt; többek közt a Bartina tövében nevezetes zárdát, melyben sz. Benedek-rendi szerzetesek voltak s hová e dicső király — a nemzet mély fájdalomra történt halála után — maga is temettetett volna.

Béla — a monda szerint — „Szezárd“-nak neveztetett a néptől, s a „székiek“, kik folyton kegyeletes szeretettel ragaszkodtak hozzá, gyászos elhunytja után eltökélék, miszerint nevét az utókor számára is megőrkítendők, magát a várost is „Szezárd“-nak nevezik el.

Szezárd jelenleg Tolna-megye székvárosa lévén, roppant nagy, az újabb építésmódor egyszerűen csinos izlési szerint kivitt megyeházzal ékeskedik, mely a rajzunkon részben szemlélhető plebánia-templommal együtt az ugynevezett „Várdombon“, közhit szerint a hajdani kolostor helyén áll. De van Szezárdnak az említetten kívül még egy gyönyörű, most elkészült kath. temploma, csinos góth stylben építve. Van itt még reform. templom s az izraelitáknak zsinagógája.

Szezárd nevezetesebb jótékony célú és közhasznú intézetei közé tartoznak: a kórház, takarékpénztár, a kisedővoda, borkereskedő részvénytársaság, 2 nőegylet, 2 könyvnyomda stb.

Lakosai részint kereskedők s iparosok, többnyire azonban szőlőműveléssel foglalkoznak, lévén az itt termő vörösbor nemében oly jeles, hogy országszerte hírnévvel bír, s messze külföldre is elszállítatik. A közlekedést nagy mérvben előmoz-

ditja a készülő „gemenci út“, mi által t. i. a város a Dunával s így közvetve az egész kereskedelmi világgal összeköttetésben áll. A lakosság többféle hitfelekezeti, de nemzetiségre nézve mindnyája tősgyökeres magyar. Városunk szellemi virulásának jelentékeny lendületet adand az itt, mint jól értesült körökben hírlík, már a legközelebb jövő tan-év kezdetével megnyitandó, öt osztályu „*real-gymnasium*.“ Nemesak Szezárd, de az egész környék is ujjongva üdvözli ezen, a serdülő ifjúság művelődésére nézve valóban nagyszerű eszmét, melyet köztisztelőben álló b. Augustus Antal úr megpendített s kinek laukadatlan fáradozása mellett meg is testesült. E nemeskeblű s bőkezű férfi városunkban már amnyi, a fentírtettel hasonszerűlt, üdvös hazafias intézményt léptetett életbe, hogy Szezárd büszkén nevezi az ő polgárának. Jelenleg azon fáradozik, hogy a gemenci uton lóvonatú vaspálya építtessék, mi nemesak városunkra nézve, hanem egész hazánk közlekedési ügyére is vívmány volna.

„A kor szavát polgáraid megérték,
Magyar keblökben honfi szív dobog,
Ki kéli még, hogy e darabka föld is
A közhazával fölviráni fog ?!“

monda Szezárdhoz az itt született, koszorús költő Garai János. Irodalmunk e tevékeny bajnoka kiváló buzgalommal kutatott szülőföldre történetében, s minden alkalommal igyekekvék bizonyítani, miszerint az sem Szekszárd, sem Sexárd, hanem *Szezárd*-nak irandó. A Csátárt tiz képü hőskölteményben éneklé meg. E műben ő jegyzett oszlopot Szezárdnak, s most a szezárdiak — reméljük nemsokára — ő neki emelendnek szobrot.

Maisis Ferenc.

A magyar száműzöttek Amerikában.

(Levelekben.)

II.

Uj-Buda, az első magyar gyarmat Amerikában.

Jova állam, Uj-Buda, 1850. okt.

Ma hozta fiam levelet a postáról; nagy örömnkre, s irói állapotom szerencséjére, épen lanyhazik az eső, a mezőnek munkahelyéről sátorunkba szorultunk, s így tüstént a válaszhöz foghatok; mert igazán szólva, mióta paraszt család lettünk, csak akkor irható leginkább, ha rossz idő jár. — Fölötte sok irni valóm lenne az itteni állapotról s életünkről, de egy levél terjedelméhez kell szabnom jelentésemet s csak a dolog velejét fogom előadni.

Velem együtt fogod érezni, kedves barátom,

hogy egyedül a független életnek ellenálthatlan ösztöne, — s hogy lelkeim szabadságát, e legdrágább kincsemet, megőrizhessem — bírtak arra, hogy számtalan akadályokkal megküzdve, a szabad státusok legvégső nyugodájában keressem és üssem fel tanyámat. A szabadságot már mindenestre élvezük, és a földet, mely minket becsületes munka mellett anyagilag táplál, majdan új hazánkként meg is fogjuk szeretni, a nélkül, hogy magyar hazánkat felednők, hol a szabadságot és honszeretetet együtt megizleltük. — Mostani állapotom türeltségéhez csak az hiányzik, hogy valamelyik derék család szomszédomul te-

lepedjék; szívem fő vágya lenne elérve, ha mi együtt élhetnénk!

Nem telepedém meg *Visconsinban*, miként óhajtottam, mert e tartomány hideg; mostani lakhelyem sem oly meleg, mint óhajtottam, de lejjebb nem mehetek, különben rabszolgatartó státusban kellett volna laknom, mi ellen van; megtelepedtem tehát a jowai státus legdélibb részében (*Decatur-country*, vagyis: megyében), egy pár mérföldnyire a *Missouri*-státus határitól; megjegyezvén, hogy a kivándorlások nagy része mind Jowába vonul, mi e státusnak szép jövődöt nyit.

A föld termékenysége minden e részbeni kívánságot kielégít. A táj, hol megtelepedtünk, nagyobb-szerű völgyet képez, melyet a *Thomson-river* (folyó, másként *Crooked*) ketté hasít. A föld maga hol tiszta gyeptől, hol vegyesen erdőből áll; a gyeper ismét vagy lapos rétet képező, de nem mocsáros, vagy lassú lejtő, szűrtőföldre igen alkalmas; négy erős marhával könnyen feltörhető, a mint én már gyakorlom is, és ha egyszer fel van törve, két lóval könnyen szátható. Az erdők szépek, szép sugár fákban állanak, s annyi diót és makkot teremnek, hogy a sertésenyésztés mibe sem kerül; csak a tél derekán kell egy kis tengerit adni a marháknak. Fákat irtani nem kellett sehol.

A folyó, a tartománynak egyik kisebbrendű folyama, tizenegy magyar öl szélességű, elegendő és tiszta vizet ad a legnagyobb szárazságban is. Hajókázhatóvá nehezen válik, de több rohamai vannak, hol malmokat és gyárakat lehet építeni, mi a jövődöre nagy értékkel bír. Magam a legjobb malomhelyet foglaltam el, s a jövő tavaszra egy őrlő- és fűrészmalom építéséhez fogok, mi ha meglesz, könnyen és olcsón fogunk építhetni.

Az állatok országába némi vadakat nyújt, melyek közül leghasznosabbak: a szarvasok, vadpulykák, gyeptyúkók és fácánok; de ezek nincsenek oly nagy mennyiségben, mint gondolám. Ragadozó állatok alig léteznek, kivéve a kis gyepi farkasokat, de ezek csak malacokkal és bárányokkal harcolnak és a esörgő kigyók, de ezek gyávák, az embert nem támadják meg, s mozdulatlanul várják be a halálos ütést, melyet erős vesszővel is végbe vihetni. Én már hármat kiirtottam, ezek egyike kutyánkat marta meg, iszonyu fájdalmakat szenvedett, de felüdült.

A szükséges ásványok közül mész-kő-tanyám körül elég található, s így mindennemű építési anyagban nem lesz fogyatkozás. Az éghajlatot többnyire tiszta, derült napok jellemzik, mely időjárás ritka és szelid esők által szakítatik fél-

be, de a tenyészlet nem látszik szárazságban szenvedni. Julius és augusztus hóval igen heves napok járnak, e mellett az éjkek hűvösek. Szeptember 8-dikán volt az első dér. A tél karácson tájban kezdődik, s a természet ápril elején nyílik meg. Erős szelek eddig nem jártak, általában éghajlatunkat igen egészségesnek mondhatni.

Az itteni emberi faj radikális *yankee*-ből áll, ők az első bevándorlott angolok utódai; népese-désők ritka s csak a *Thomson* balpartjáig terjed el. A jobb parton én vagyok az első telepedő. Házam mögött nyugat felé, két napi lóhátoni járó földre nincs emberi nyom, azonfölül ismét kezdődik a telepedés a *Missouri*-folyó felé, mely folyam a szabad státusok és indiai territorium közt határt képez.

Kedves barátom! Azt kérdezed talán, miért nem telepedtem hajókázható folyó vagy tavak mellé? Felelet: mert ily helyek, t. i. a jófélék, már mind elfoglaltak. Jófélék közé számítom azokat, hol a gyeper erdővel vegyest van; mert egyik a másik nélkül nem sokat ér. Összejártam lóháton e státust a *Mississippi*-folyótól a *Missouri*-ig, s azon helyet, hol megtelepedtem, legalkalmasabbnak találtam. Véleményem szerint esalatkornak, kik azt hiszik, hogy a kongressus földén, évtized mulva is könnyen telepedhetni le. Ez a yankee faj igen vándorló nép, mindig előbbre nyomul, s elkapja az ember orra elől a legjobb helyeket, hogy aztán a foglalási jogokat és igényeket későbbi telepedőknek jó áron eladhassák. A ki jó, szabad földet akar választani, ne késsék soká.

A yankeek jellemzéséhez megjegyzem, hogy jó emberek, de tudatlanok, műveltség nélküliek, minél fogva társaságuk élvezetet nem nyújt; azonban írni és olvasni tudnak. Legbecesebb tulajdonságuk, hogy mindenki tulajdona előttük szent. Utón-útfélen hagyhatni mindent, és soha semmi el nem vész. Megrohanásról soha sem hallani, a legtávolabb tanyára is fegyver nélkül, pusztá lo-vagló vesszővel, bátran el lehet menni.

Íde érvén, több ezer holdnyi földet elfoglaltam, azt gondolván, hogy a nagyobb foglalás csak haszonnal jár; mert a vétel elsőbbsége jogigényével jár. Azután a hazában maradt és nemrég meg-házasodott legidősb fiamat is várom és vöm, Nagy Károly családját. — Végére is annyit tartuk meg, mennyit vagy a kongressustól kapunk, vagy megvehetünk; a többit, az elfoglalás jogával el is adhatjuk. A foglalást kezdetben a folyam jobb partján tevéim, de hogy birtokosa lehessenek a folyam mindkét partjának, különösen a jó malom-

hely nek, megvettem 500 dolláron a folyam bal-partján egyik yankee foglalo telepét. Kaptam vele egy rozsz, inkább kunyhóhoz hasonlő házat, egy rozsz istálót, 10 acerenyi tengeri termést, 40 sertést és 4 köpü mézet. A telet, némi igazítással, e házikóban töltendjük, tavaszszal pedig a jobb parton, mert ez a szebb vidék, lakóház építéséhez és gazdasági épületekhez fogunk.

E vidékre magyarjaink közül eljöttek még négyen: *Biró*yi hadbíró, volt őrnagy, *Takács* huszárkapitány, az, ki száradával Galiciából ho-

pedni szeretnének; pedig neked szeretném adni az elsőséget. — Telepem előnye abból is fog állani, hogy ma-ho nap a washingtoni kormánytól postamesternek neveztetem ki. Jovának egyik szenátora maga jó szántából ezt nekem kieszközlé. E posta által St. Louis-val, s így a polgárosodott világgal, egyenes és biztos közlekedésben fogunk állani.

Én mindennel el vagyok látva, mi paraszt gazdának szükséges. Mosolyognál, ha látád, mikép az egykori felsőlázi tag, politikus beszédek he-

„A szent család, Caracci Hamiből. (Szövege a „Vegyes” közt.)

nunkba jött; *Kovács* főhadnagy és *Pomitz* somogymegyei; e szerint mi magyarok két telep képeziünk, ők szintén a folyam mentében telepedtek meg, de néhány mérföldnyire fölebb, úgy, hogy két yankee telep esik közibéink.

Barátom! a jobb oldalon, tőszomszédságomban van még egy gyönyörű, több ezer holdnyi tag, kevesebb erdővel, de szebb gyepvel, szintén a folyam partján; ezt számodra fentartom, de kívánék téled mielébb biztos elhatározást, mert időről-időre több hazánkfia ír, kik szintén tele-

lyett, két katona fia segítségével, rövid „*hajsz*” és „*csú*” szavakat intéz ökreihez, de jó mester a szükség s hamar ieszünk ökrészek is, lovakkal úgy is tudván bánni. — Különös, hogy az amerikai marha, mely soha porázon nem áll, hanem a végtelen pusztákon, tökéletes szabadságban él, a legszelidebb és legjobb akarattú annyira, hogy még rozsz erkölcsű lovat Amerikában nem láttam: jele, hogy a szabadság még az oktalan állatokban is javítja az erkölcsöt.]

Ha te ide jössz, mint magános embernek, ese-

Atahualpa péru király temetése, Monteroiól. (Szövege a „Vegyes” közt.)

lédre is leend szükséged; egy férfieseléd havibére 8—10 dollár; ezeket a kikötőben, vagy bevándorlottak közül lehet választani, vagy a yankeek fiait közül fogadni; mert itt anyai a gyermek, mint a csillag az amerikai zászlón. A megkívántató épületek 200—300, s a szükséges háziállatok 500 dollárba kerülnek. — Mi minden eseléd nélkül vagyunk; de van három munkás férfi: én és két fiam, és két munkás nő, feleségem és idősb leányom; 12 éves leánykám és 9 éves fiam is sokban segítenek.

Hazám ből és birtokom romjaiból eddig egy fil lért sem nyerhettem. Mi fog e részben történni, nem tudom. Kénytelen vagyok aggott napjaimban, új létem alapítását az A-betűn kezdeni; de csak erőt és egészséget adjon a sors, még bátor vagyok megküzdeni minden akadálylyal. Zúgolódni nem fogok, mert saját akaratom volt a forradalomban részvét s midőn az első lépést megtettem, jól tudtam, hogy mindenemet kockára teszem! — Azt írod, hogy kedves nőd és gyermekeid nélkül nem indulhatsz; igen természetes, nem lehet ily szent kötelekeket tágitani. Be boldog vagyok én, hogy családom közepett lehetek;

adja isten, hogy te is minél előbb élvezhesd azon megnyugvást; megosztani bajt és keserűséget a tieddel. Köszönöm érdekes közléseidet, oh! be jól esik a csöndes magányban hallani valamit barátainkról; a család ilyenkor a munka után körbe ül a ház előtt, a tűz körül, s egyik olvas, a többi lesi szavait.

A kongressus Kaliforniával s a rabszolgai kérdéssel van elfoglalva; a földadományozásra utóbb kerül a sor. — Azt mondják Washingtonban, csak telepedjem a kongressus földére, nem fognak feledni bennünket. Midőn St. Louisban voltam, ügyünkben nagy meeting tartatott s a kongressushoz folyamodvány intéztetett. — Tiszteld nevemben *Cobdent*, s közöld vele létem jobb vonásait; meg vagyok győződve, hogy szívesen venedi, azon részvétneél fogva, melyet irántam tanúsított. Azon őszinte kívánattal zárom be soraimat, adjon isten erőt s lehetőséget idejőhetned, hogy a bár szegény, de mégis oly édes független életet velem együtt élvezhesd. Sátoros ünnep lesz házamnál, ha veled találkozhatom. Áldjon az ég, utolsó izeglen.

Ujházy László.

Közlő: **Szokoly Viktor.**

Szabadságharcunk és Haynau rémuralma alatt.

— Egy igénytelenül szereplő jogyzeteiből. —

Az 1848°-dik évi nagyszerűbb, de különben közönségesebben tudva levő események megírása, avatottabb tollak feladata lévén, csekélységem olyanokba nem bocsátkozhatik.

De mivel a tenger is csak cseppekből áll, azért a mi tulajdon tapasztalásomon alapszik: azt bátor vagyok egész egyszerűségében feljegyezni.

A komáromi vár feladása utáni napon azalatt, míg én a 201 ik honvéd zászlóalj tisztjeinek s legénységének Komárom bankjegyeit osztrák pénzre beváltani kiküldve lévén, ezzel foglalatostoktam, azalatt őrmesterem a Geleitscheinomat elhozta; s nem kevés megütközésemre, több tisztársamétól annyiban különbözött, hogy századosi rangomat is bele íratta, holott én is csak ugy kívántam volna, mint a többiek, kik nagyobb zaklatásoktól tartván, tisztí rangjukat ezen Geleitscheinban mellőzteni kívánták. Épen ez volt rájuk nézve veszedelmes, mert hogy be ne soroztassanak az osztrák hadseregbe, hiteles tanukkal kellett bizonyítani, hogy tiszték voltak. — Sőt a lévai hadfogadó es. hadnagy, az egyformaság végett, az én Geleitscheinomat is kérte, később követelte, hogy ő azt köteles Pozsonyba Gerstel generálishoz felküldeni. Végre miután nyugtát adott,

megkapta tőlem; de a zaklatások végetlen sora még nem szűnt meg.

Január utolja felé rendelet alakban kaptam a lévai hadfogadó kormányzó tiszttől felszólítást, hogy haladéck nélkül menjek Pozsonyba, s az ő nyugtáját is vigyem magammal.

Ugyanakkor értesültem, hogy legidősb fiam Dezső, ki pesti önkéntes 2-ik zászlóaljbeli honvéd volt, s Péterváraden mint hadifogoly, a Vasa Gusztáv regementjébe soroztatván, majd hagymázbetegségbe esvén, isteni esuda által felgyógyult akkor, midőn már a kórházi orvosok is mind keszretet vetettek rá; mondok, akkor értesültem, hogy kedves legidősb fiam még él, azért mentem Pozsonyba, hogy onnan Bécsbe mehessen, s kedves fiamat valahára keblemre szoríthassam.

A szered-n.-szombati lövonatu vasuton Mericzay tisztársammal felmentünk Pozsonyba, oly szándékkal, hogy Bécsbe is együtt megyünk ottani rokonai látogatására, s így nekem is ottan, mint ismeretlennek s járatlannak, nagy könnyebbségre lesz, ha együtt megyünk.

Pozsonyban több rendbeli kérdezősködés után elutasítottak bennünket egy durva műveletlen majorhoz, a ki minden előzmény nélkül tőlem azt

kérdezte: „*Was waren sie bei den rebellen?*“ E durva felszólításra fellázadt a vérem, s kis ideig gondolkoztam, hogy mi módon utasítsam vissza durvaságát. Eszembe jutott azonban Bécsben szenvedő és elrongyolott ruhájú fiam és az, hogy ha ezen durva némettel kikötök, celsukat, vagy haza kísértet, és én fiamat Bécsben nem láthatom s elrongyolott fehér ruhája helyett nem vásárolhatok neki; azért leesendesítettem véretem; mi alatt másodszor is még durvább hangon szólt: „no, was waren sie bei den rebellen?“ Hogy engem, a szabadságharc tagját, rebellisnek, vagy is lázadónak nevezett, sehogy sem türhettem, azért egész komolysággal röviden csak annyit mondtam neki: hogy nicht bei die rebellen, (értvén a ráccokat és horvátokat) sondern bei ungarischen Armeee var ich ein Graenadierhauptman, Komorner Capitulant. Ekkor végignézett s Geleitscheinomat kezembe adta, én pedig a hadfogadó hadnagy reversálisát hagytam ottan.

Ezután mentünk Mericzayval felkeresni a városba a policáj-directiót, hogy láttamozzák utileveinket Bécsbe. Hosszas faggatások után, szerencsés voltam 48 órai engedélyt kieszközölni, de Mericzay nem kapott engedélyt rokonai látogatására, miután annak fiatal létre Bécsben nincsen s nem is lehet fia; azért visszautasíták Lévára. Bécsbe tehát csak én mehettem fiam látogatására, de csak úgy, hogy 48 óra elforgása után ide visszatérjek s magamat jelentsem.

Elváltán kedves utitársamtól, siettem a vasuti indóházhoz. Ott megismerkedtem Kohányi urral, az ország főkertészével, ki egész uton igen épületes beszédet tartott, sőt Bécsben a kocsiból kiszállván, habár másfelé volt is szándéka menni, mégis engem, mint Bécsben járatlan embert, sőtét éjjel elkísért az Alser-külvárosig, melynek lakományában volt feltalálható Dezső fiam.

Késő est volt már, midőn egy fogadó-féle házban egy ösmerőshez bevezetett, s így a fiam fölkeresését kénytelen voltam más nap reggelre halasztani s hogy sikeresebben célt érhessek, házi gazdám segedelmével fogadtam egy vén aszszonyt, a ki a város utcáit ismeri, és úgy legelőször is elvezettetém magamat az Alser-kaszárnyába.

Alighogy széttekinttem az udvarban exercirozó századokon, kevés idő múlva megpillantottam a század egyik végén Dezső fiamat. Bátorságot vettem az exerciroztató főhadnagyot megszólítani, és megkérni, hogy fiamat bocáitaná legalább 24 órai szabadságra. Többszöri kérdézősködései után

meggyőződévén, hogy ez valósággal az én fiam, 24 órai szabadságra elbocsátotta azonnal.

Nagy-hírtelenem bevásároltam fiamnak a szükséges felruhát, s Pozsonyba visszamentem.

Azalatt míg Bécsben és Pozsonyban töltöttem bár rövidre szabott időmet, a pozsony-n-szombatszeredi lóvonatu vasutat a hirtelen olvadt hóviz sok helyen megrongálta, s én kényszerítve voltam gőzhajón menni egész Esztergamig, s úgy azután kocsin haza Bars megyébe Nagy-Endrédre. Itt azonban ki voltam téve a szomszédságban lakott X. X. fősolgabiró minden lépéseimet figyelemmel kísérő, s mindig a legjobbat is rosra magyarázó „*echt gut gesinnt*“ egyéniség leselkedésének, ki olyannyira kötelességének tartott mindenre figyelmeztetni, hogy a közöttünk teledő, Vágner mérnök név alatt lévő Czecc tábornok iránt is kitüntette kutató, s talán többről több vért szomjazó lelke tulajdonait.

A még akkor szürke vadász egyenruhás, Nagy-Sarlóban tanyázott zsandárok egyike, Kürthy József házánál megjelenvén, németül következendő értelemben nyilatkozott: „Urak, az én örmesterm azt parancsolta, hogy az urak közül az a nagyszakállu velem azonnal jelenjen meg a helyben lakó fősolgabiró urnál.“

Mivel azonban történetesen Simonyi Simon és Jenő stb. mind nagy szakálluak voltak, könnyű volt ürügyet találni, hogy mindnyájan jelenjenek meg a solgabirónál, Vágnert (vagy is az ármánytól féltett Czecc tábornokot) magát pedig menni ne hagyja a csendesen közönbös tárgyakról beszélgető társaság.

Meglepő volt, mikor mindnyájan beléptek a szobába. X. X. fősolgabiró azonnal Vágner háta mögé sántikált, és úgy a zsandár-örmester is; a többi, mint bars megyei születésűeket mellözve, egyenesen Vágnerhez fordult s kérte igazolási jegyét. Ez ugyan nem volt neki, hanem bizonyos Vágnernek Erdélyből címzett leveleket mutatott elő. Az igazolási jegy szerzésére két heti halasztási időt volt szerencsés magának a mindenható zsandártól kinyerni. Ez alatt a két hét alatt mi módon menekült el, azt Simonyi Simon, a kinek vendége volt, nálam jobban tudja; én csak annyit tudok, hogy az újságok egyikében azt olvastuk, hogy *Czecc tábornok Hamburgba szerencsésen megérkezett, mit is ezennel tudat Magyarországbán elmaradt baráttal.*

Némelyek azt is beszéltek, hogy a fősolgabiró megtámadta volna a zsandár-örmestert, hogy miért adott Vágnernek oly hosszú időt az igazolásra, sőt arra is ő szólította volna fel, hogy hívassa maga

elébe, mert az a nagy szakálu egyén, ki Simonyinál tartózkodik, előtte gyanus. Ugyanakkor menekült Vágnernek egy másik társa is, kinek valódi nevét én mai napig sem tudom, mert bűnnek tartottam tudakozgatni egy rejtőzni kívánónak nevét.

Ha ezen előterjesztésemben valami hiány van, azt kérem, a fentnevezett elvrokonok igazítsák ki.

(Folyt. köv.)

Tóth Dániel.

A gömörmegyei köznép lakodalmi szokásai.

Hogy valamely nép szellemi fejlettségére s erkölcsi életére helyesen következtethessünk, elég erre tudni s ismerni ennek belszokásait s itéletünk helyes leend. E célból írom le hazánk gömörmegye középosztályú népe lakodalmi szokásait, hogy annak is, ki talán nem fordult még meg e nép között, helyes fogalma legyen e nép életéről.

Nagyon ritka eset, hogy a vőlegény és a menyasszony idő előtte közelebbről ismernek egymást s így igen gyakran megtörténik, hogy csak a kézfogásnál kerülnek először egytűvé. A fiú szülei gondoskodnak, hogy neki szép, becsületes, némely esetekben vagyonos leányt is szerezzenek; a leány szülei pedig, hogy leányuknak derék, munkás férjt válasszanak. Fiukat megházasítani szándékozó szülék ha jó tulajdonságokkal bíró leányt szemeltek ki, elmegy az apa néhány rokonokkal a leány szüleihez s ott fia jótulajdonairól beszél, megemlítvén egyszermind saját vagyoni állását is. A leány anyja szintén dícséretekkel halmozza el leányát, ki ezalatt a kamrába vonult. Hosszú beszélgetés után a két apa meghatározza a kézfogás napját. Haza érvén a házasulandónak apja, maga elé hivatja fiát s elmondja neki, hogy számára derék nőt szemelt ki. Ellenszegülni a szülei akarataknak nem szabad. Rövid idő múlva eljön a leány apja néhány meghittjével, mint szokás mondani „háztűz nézni“ s meg szemléli az egész háztartást. Kézfogás napjakra elmegy a fiú apjával és a kérővel a leány házához. Bemenve a szobába mondja a kérő: „Kedveseim! Egy szép madarunk volt, de elszállt s egyenesen a ti házatokba repült, nem láttátok? „Nem láttuk“ — felelnek erre — „van ugyan egy madarunk, de ez a mi sajátunk. Isten veletek, keressétek azt máshol.“

Ezen felelet után elmennek a kérék, de rögtön visszatérnek s mondanak: „Megvondoltuk a dolgot, szeretnők birni azon madarat, melyet ti házatokban tápláltok. Adjátok nekünk, elvisszük magunkkal. Szép kalitkába tesszük s gondosan ápolni fogjuk.“

Ezen kérés felett kell a szüléknek még tanácskozni, azért a kérék még egyszer eltávoznak. Nem volna az a menyasszony dícséretére, ha ezen

beszélgetések be, s ki való járkálások alatt egy egész gyertya el nem égne.

De midőn a gyertya elég, a leány szülei igen szívélyesen üdvözlők a kéréket s ülésel megkínálják. A vőlegény állva marad s fején tartva a kalapot szemléli a menyasszonyt. A kérő aztán megkérdezi a menyasszonyt: „No lányom, hogyan tetszik az előtted álló fiatal ember?“ Tudtúl adván megelégedését, a vőlegény leveszi a kalapját s leül a leányhoz. A kérő ekkor felkéri a leányt, hogy először vizet, aztán tüzet hozzon s ez alatt vizsga szemmel kísérik, hogy ügyességéről meggyőződ-hessenek. Ezek után ünneplik a kézfogást. Összehívataknak a szomszédok, rokonok, hoznak bort, zenét s áll a mulatság. A leány anyja kifordul a konyhába, s vacsora készítéséhez lát, mialatt a leány kendőket osztogat szét a vendégek között.

Minden vendég elfogadva az ajándékot, mondja, hogy a szép menyasszony jelenlétének jobban örül, mint az ajándéknak. Virradatfelé aztán hozzá ülnek az asztalhoz.

Ezen lakoma után a frigy tudtul adatik a papnak, a ki őket a legközelebbi vasárnapon templomban kihirdeti. Szerdán háromszori kihirdetés után tartják a lakodalmat.

Lakodalmot előtti estén a menyasszony háza elé egyenes magas fát ültetnek, melynek tetejébe kendőket, szalagokat aggnak. Szerdán reggel botul a vőlegény kísérvével, kik többnyire asszonyok és leányok — a kocsiba, s elmennek a menyasszony házához, hogy azt templomba elvezessék. Visznek magokkal bort, pálinkát s egy jó nagy kéve szalmát. Utközben énekelnek s a cigányok, kik utolsó kocsin ülnek, húznak. Valahol megállapodnak s a magokkal hozott szalmát meggyújtva körül állják s bort, vagy pálinkát isznak. Végre elmennek a menyasszony házához. A vőlegény násznagya bemegy a szobába s kivozoti a menyasszonyt, aztán elindulnak az esküvésre. Templomba és vissza a menyasszony rokonaival más, a vőlegény szintén más uton megy. Esküvés után elmegy a vőlegény és kísérei a menyasszony házához, hol táncolnak és mulatnak. Este felé felrakják a menyasszonyi hozományt a ko-

esikra. A vendégek az ajtótól egész a kocsig sorba állanak. A násznagy megfogja a menyasszonyt kezénél fogva, beszédet tart hozzá, aztán átadja a vőfelnek, ez szerencsét kívánván neki átadja a mellette állóknak s így megy ez végig, míg elér az utolsóhoz, a ki őt a kocsira fűtleszi. Most azon kocsis, ki a menyasszonyt viszi, oda törekszik, hogy a felállított fát kidöntse s róla a holmit (a mi őt illeti) leszedje. De ebben ügyesnek kell lennie, mert megtörténik, hogy a nézésre összesereglett fiatalok mindenét elkapdossa. Ha sikerült a kocsisnak valamit elkapni, felugrik a kocsira, sebesen olvágtat, a többiek utána. A vőlegény háza előtt áll egy asszony, kezében egy, mézzel telt á-

nyért tart, melyből minden vendégnek izlelni kell, hogy a házasság oly édes legyen mint a méz. Aztán átadják magukat a mulatásnak, táncolnak, dalolnak. Késő este hozzá ülnek a vacsorához, a vőfél hordja az ételeket, melyek mindenikét egy vessel fűszerezi, végre behozzák a kását. Midőn a kását megették, bejön a szakácsné bekötött kézzel, míg a másik kezében tányért tart, s jajgat, hogy a kásafőzésnél megégette a kezét, s kéri a vendégeket, hogy fájdalmát csokely ajándékkal enyhítenék. Vacsora végeztével újra beáll a mulatság s tart egész kivilágos virradtig.

Micsinay Ferenc.

Egy hét története.

— Ápril 6. —

(VK.) A nagy-hetet megelőzte egy zajos hét.

Kitört egy vulkán, melynek beblében két évtizeden át forrongott a szenvedély gyúanyaga.

Ha nem a politika, de tisztán a lélektan szemüvegén nézzük e megdöbbenő látványt, legelőször is csodálkozni fogunk azon az erőn, mely e forrongó és ki-kitörni készülő lángtengert majdnem húsz éven át vissza bírta tartani. És rögtön feltámad bennünk a sohajtság: miért nem volt ez erő oly nagy, hogy a kitérést el bírja fojtani örökre?

Mert végre is, mi haszna lesz belőle a nemzetnek, ha leghíresebb, legünnepeltebb fiai egymás ellen támadnak? Ha nem marad senki nagy az élők közül, s a borostyánt csak a holtak sírjában hagyjuk meg épen, kik nem kelhetnek fel többé a sírból, hogy szolgálják a hazát?

Emlékezzünk Széchenyi sorsára! Gyanúsították a mig élt, s a „legnagyobb magyart“ siratták meg benne, midőn meghalt. S ez a példa nem volt elég. Egy önzetlen férfit, ki az erkölcsi magaslát ormán áll, ezer ajak szídják, s azon van, hogy magaslátából tarpéji sziklát csináljon, melyről ledobhassa.

S egyik szélsőség szüli a másikat.

Mig egyfelől „foszítsd meg“-et kiáltoznak jobbra: azalatt előáll Perczel Mór, s a harag és gyűlölet szakgatott ékesszólásával igyekszik megdönteni a függetlenségig harc vezérférfiát. S hagyján, ha mai politikáját támadja meg; ha ostorozza azokat, kik egy ünnepelt névvel visszaélnék s azt üzérkedés tárgyává teszik; de van egy pont, melyet kimélni kell, s ez — a múlt története, mely mindnyájunké.

A kegyelet őrizt ott egy emléket, s ezt az em-

léket nem kellene senkinek sem bántani. Ez valamennyiünk büszkesége, ereklyéje, hagyománya.

Senki sem tiszteli jobban nálunk Perczel Mórt; tudjuk, hogy gyakran méltatlanul bántak vele: elvették tőle seregeit, melyeket maga teremtett, s ez fájhat neki; ismerjük érdemeit, s kalapot emelünk a szent-tamási győző előtt; de van egy nagy diadal, melyet nem tudott megnyerni, miután nem tudta legyőzni saját szenvedélyét, melyet sértett öntudata szült.

Valóban egy vulkán volt ő a honvéd-gyűlésen, mely egyszerre szór tüzet, hamut, követ, s lavafolyammal borít be mindent, még a multak történetét is.

A szélsők azt mondják rá — ez téboly!

Nem, ez nem téboly, ez tragikum.

A megsértett Coriolán lebeg előttünk, ki haragjában mit sem kimél, még magát sem, — dicsekszik. De ha látjuk is a tévedést, melyet a szenvedély túlsúlya szül: megdöbbenünk, mert egy bátor szívvel állunk szemközt. Nagyon üres fők azok, kik az ily jelenségnek előszednek egy esomó léha életet, s elpattogtatják ép akkor, midőn minden gondolkozóbb ember egy tragikai hatás izgalma alatt áll.

Az egész hét ezt a beszédet viszhangozta. Csak az országház tartá meg nyugalalmát. Voltak ott is, kik éljenzajjal akarták fogadni a mindent merő tábornokot, de a jobboldal főbb tagjai magok akadályozták meg azt. „Nem tartozik ide!“ ez volt a vélemény. S néhány nap mulva, midőn Kossuth Lajos igazolása, (miután a pécsi képviselőségről maig sem mondott le,) került szőnyegre, egy szó ellenvetés nélkül igazolták, noha mondhatták

volna: hogy törvény szerint országos képviselő csak az ország lakosa lehet.

Tisztelet azonban a képviselőháznak, mely nem szaporítja az izgalmat; tisztelet a többségnek, mely ildomos tud lenni, midőn kell.

Elég zaj van úgy is e falakon kívül. A volt-honvédek már is meghasonlottak. Egyik Kossuthot élteti, a másik Perczelt. Sokakban előtör a honvéd-büszkeség: hogy nem egy ember a diesőség, hanem főképp azoké, kik fegyverrel szolgálták a hazát. S a költő — Jókai Mór — elő áll egy szép olajjanggal, elmondva, hogy „legnagyobbak“ azok, kik meghaltak a hazáért. Igen, a kik néma sírban fekszenek, s nem kérnek sem jutalmat hősiességükért, sem zajt nem ütnek, s hagyják folyni a béke munkáit.

Ám a kik élve maradtak, most nem maradhatnak többé nyugton.

A távirtda már is üdvözléseket hozott Perczelnek, a bátor vezérnek, s több honvédegylet hívta meg látogatásra. S Perczel el is ment Székesfehérvárra, s onnan Veszprémbe. Mint egy égő fátkya lobog, lángot és kormot hányva. Sokan kísérték, sokan éljenzik és sokan kárhözhatják.

A központi honvédbizottmány pedig, melynek feje volt, mint választott elnök, s melyet feloszlatott, mint egy diktátor, összegyűlt kijelenteni, hogy Perczel vádjait nem érdemelte meg, s országos honvédegyülést hívott össze, mely ítéljen a történetek fölött, *május negyedikén*.

Hogy pedig a május 4-dike eljő: az minden naptár szerint bizonyos, de hogy meghozza-e a honvédegyülést: az már nem épen bizonyos.

S a mig a volt-honvédek így ketté szakíták egymást, (ellenség hiányában — fájdalom! — egymásnak esve,) addig a ketté vált bal-közép-párt szépen egyesült, s nem sokára az is megérhetjük, hogy nem lesz többé „Hazánk“, hanem csak „Honunk“, melyet a vállvetett erők munkája még virágzóbbá fog tenni.

Igaz, a „Hazánk“-ban is kitört egy kisebb vulkán. De itt már kevesebb a tűz, mely ennélfogva aligha éget el valamit, s több a hamu, melyet majd csak elvisz a szél. Füredi költ ki a nemzeti színház ellen, a melyet hibásan, félszegen, rosszul igazgatnak, a mely sem kitűnő balletáncosnókkal nem bír, sem népszínműveket nem ad, s a mi még sokkal szörnyűbb, sem Schödelnét, sem Szentpéterit nem tudja föltámasztani.

Füredi „emlékiratoknak“ nevezi haragos ömlengéseit, melyek valószínűleg pár év előtt irattak, mikor az egész sajtó (abban magunk is,) eleget írtunk a színház-igazgatás hibáiról.

Csak az a különbség, hogy azóta két év mult el, s ez alatt sok előnyös változás történt, a miről Füredi aligha értesült. Most már az intendáns nem oly teljhatalmú imperátor, mint volt. Most már Szigligeti nem rendező, hanem dramaturg, s „vészes befolyásáról“ beszélni — mulatsághoz hasonló. Most már a drámánál új rendszer és új rendezők vannak. A tenorista nem énekel olaszul, s az operai tagokat nem lehet azzal valólni, hogy egyáltalán nem tudnak magyarul. Azzal is tisztában van a világ, hogy a nemzeti színháznak nem kell drága ballet, a népszínműveket pedig egészen oda engedheti a népszínháznak, mert azok valóban oda valók. Szóval: Füredi sohajai nagyobbára elkésett sohajok.

Van egy ismerősünk, ki tavaly haragos röpiratot írt az emancipatió mellett, de elfeledte gyorsan kiadni, s mire műve sajtó alá került volna, már meg volt az emancipatió. Tehát nem adta ki. Füredi azonban kiadta a magáét, habár szintén elkésett vele, legalább nagy részével, melyet jobb lett volna újra írni. Füredi igen jeles dalnok volt, s tüzről pattant magyar dalait maig is szívesen hallgathatnók; hanem a harmóniát nem vitte át emlékirataiba, s különösen rossz harmóniában él a — logikával. Többi közt gyöngének fest egy énekesnőt, s mégis haragszik, hogy a nemzeti színház elbocsátotta.

Szigligeti pedig mosolyog. Övé a Karácsonyidíj négyszáz aranya is. „Trónkövetelő“-je húsz pályatársat győzött le, s mint a bírálók mondják: fényes sikerrel. Egy élelap onnélfogva epigrammokkalá hegyezett tuskéket tűz a friss koszorúba, s a költő Pegazusát fejőstehének festi. So baj! a mai világ nem föllengezni, a mai világ táplálkozni szeret. Az Ikarusok — mint látjuk — sorban zuhannak le a földre; s jobban jár, ki szorgalmasan műveli akár a költészet, akár a politika szőlőjét.

A „Trónkövetelő“ pedig, mely az eddigi legnagyobb drámadíjat nyerte el, valószínűleg csak a jövő ősszel fog színpadra kerülni. A mostani idényben utját állják a „Bajusz“ (Szigligeti száz aranyosa,) és a „Cydoni alma“, melyek már ki vannak tűzve. Aztán jön a nyár, melyben a drámaírók nem szeretnek aratni. Megvárják az ősz gyümölcsözőbb időszakát.

De mindez a jövőhöz tartozik, s nekünk az elmúlt héttel van dolgunk, melyben a miiszterelnök fényes estélyeket adott, páter Ramiére — e francia jezsuita — a szerviták templomában szidta össze Renant és olvasóit, (vagyis az egész világot,) Raabbe Hedvig k. a., e geniális német színésznő

Szent-Péterről, az újteri színház közönségét bájolta el kedélygazdag, fürge játékával, Murszka Ilma k. a. pedig a nemzeti színpadon éneklé „Luciát“ a bőlesőde javára.

Murszka k. a., — úgy szólván — menekült Pestre. Azt mondhatá : „après moi le deluge“. Igen — a eső, a hitelezők fenyegető árvize. A trillák és magyar dalok ez aranyhajú virtuóznője — esődöt mondott, s nem azért, hogy érdekesebbé tegye magát, hanem mert valóban sok adóssága van. Ó egy gép, mely pénzt eszik. Aztán pezsgőt iszik rá, s szívartűst mellett fűzi el gondját. Eredeti nő, egy a „bohémienne“-k közül. Bécsben minden este, midőn énekel, háromszáz forintot tesznek asztalára, mert — szerződöttai nem lehet, ha csak a hitelezők javára nem. Most hozzánk jött, hogy nyugodtan énekeljen, s még mindig szépen énekel, tele girlandozva szerepét a legjátékibb hangvirágokkal.

A virágvasárnap történetét azonban nem csak

Murszka k. a. éneke képezte. Ugyanakkor egy másik híres bécsi színész is szerepelt az új-teren : Röckel k. a., a híres „Wildfeuer.“ De az ő vendégszereplésüknel sokkal maradandóbb az a földé napon két lapunk (a „Fővárosi Lapok“ és „Vasárnapi Ujság“) a költészet gyönyörű virágaival ismertették meg olvasóikat: Tompa Mihály „utolsó verseivel“, e megható elégiakkal, melyek a fájdalom mély ihletétől születtek. Oly bús fény ömlik el e költeményeken, mint a leáldozó napé. S mint-ha volna bennök valami, a mi már nem is a földé. „Fölfelé, csak fölfelé!“ És minden olvasó fohászszal gondolja hozzá : igen, fölfelé e földön, de nem e földe!.

Ép, midőn e sorokat írjuk, nyájas sugarak esnek tollunk elé, mint egy vigaszul. Kün a tavasz verőfénye mosolyog, balzsamos szellők játszanak, mintha azt suttognák : mi a természet gyógyszereit hozzuk, üdítjük a betegeket és sokat meggyógyítunk azok közül is, a kik már — lemondtak.

Vegyes közlemények.

F. Gy. (*Történeti naptár*) April hó: 9-én szül. Halmcman 1755, — 10-én kelt össze J. Napoleon Mária Lujzával 1810. — 11-én meghalt Körösi Csoma Sándor Daudzsilngben 1845. — 12-én állítá fel Chappe Claude Párisban az első táviridát 1793. — 13-án boesátá ki Guise Henrik a hugenották részére a híres „nantési edictumot“ 1598. — 14-én kelt Kossuth függetlenségi nyilatkozata 1849. — 15-én neveztetett ki Teleki Mihály Erdély kormányzójává 1690.

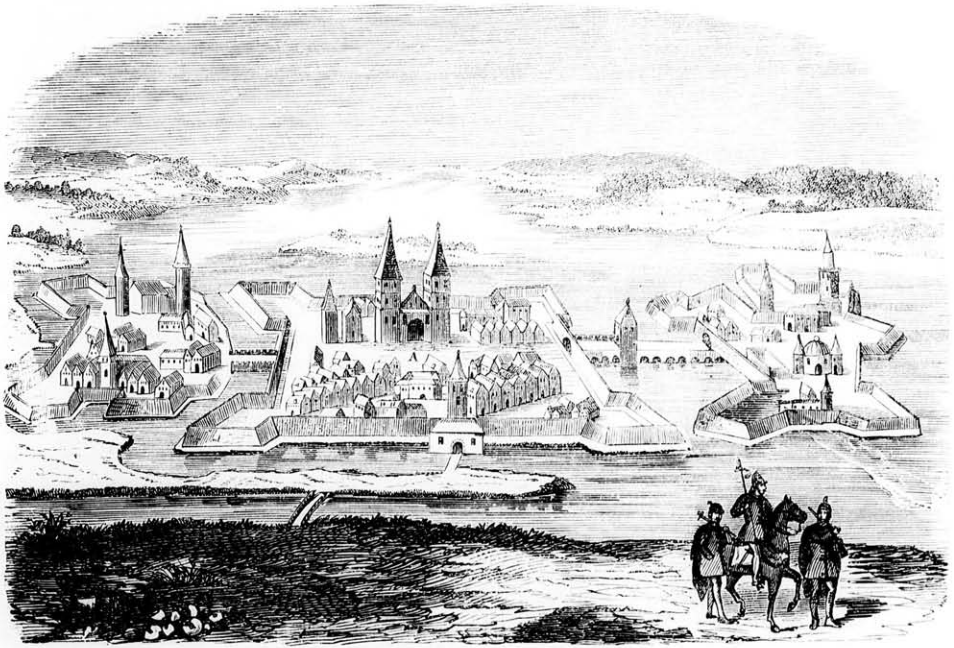
— („*A szent család*“ *Caracci Hannibáltól.*) Nemzeti muzeumunk képesarnokának lajstroma közelebb jelent meg, összeállítva Kubinyi Ágoston igazgató által s e hasznos kalauznak megvételét (ára 30 kr) mindazoknak ajánljuk, kik országunk ezen közzintését meglátogatják s annak egyes tárgyaira nézve közelebbi utmutatást is óhajtanak. A képtár nevezett lajstroma szerint nemcsak az Akademia palotájában elhelyezett Eszterházy-csaralok, de nemzeti muzeumunk is több kitünő művet bir az olasz festészetben jeles nevű Caracci-aktól. Midőn tehát lapunk mai száma 8-dik oldalán *Caracci Hannibál* egyik legremekőbb festményét, a „Szent család“ című mutatjuk be olvasóinknak, tán nem teszünk felesleges dolgot, néhány szóval megemlékeznén magáról a művészről és iskolájáról is. Bolognában a művészet virágzó szaka 1500 végére és 1600 elejére esik, midőn Olaszország egyéb részeiben az már a természetellenes mesterkéltésgbe süllyedt.

A bolognai művészet három legjelesb hőse: Caracci Lajos, Ágoston és Hannibál. Ezek közül az elsőnek atya mézsáros, a két utóbbié pedig szabó mesterember volt, s ezek a varrótüt ecsettel, Caracci Lajos unszolására cserélték föl. A Caracciak törekvése oda irányult, hogy a festészetet a hajdani remek formákba állítsák vissza s ezt az által vélték elérni, ha a festőművészet elsőrendű mestereinek fényoldalait kilesik. Ezen irány azután általánosan annyira elterjedt Olaszországban, hogy az egykoru nápolyi naturalistikus törekvésekkel együtt uralkodóvá is lett; Guido da Reni is a Caracci-iskola egyik híve, melynek híret remek műveivel igen emelte. — A három Caracci között az iskola megalapítója Lajos volt, ki inkább tanító, hogysen alkotó tehetséggel bírt; Ágoston a legalapos képzettségű volt, azonban a három közül az előbbiek többoldalú képzettsége mellett legtermékenyebb szellemmel Hannibál bírt, kinek egyik szép és klasszikailag egyszerű alkotását mutatja be metszvényünk.

— („*Atahualpa péruí király temetése*“) címmel pedig egy másik, szintén nevezetes, azonban legújabbkori festészeti művet mutatunk be olvasóinknak. A metszvényünkben előállított kép az amerikai történetből, a spanyolok által tett hódítások időszakából egy jelentékeny eseményt ábrázol. Tudjuk, hogy a Mexikót meghódított Cortezhez hasonló és telhetetlen Pizarro, elvakkítatván az

arany szomjazása által, Atahualpát, Péru indus királyát áruló módon hatalmába kerítette, s Pizarro nem felelte még el hírneves honfitársának, Fernando Corteznek Montezuma, Mexiko szerencsétlen indus királya iránti magaviseletét, s azt követni elhatározá. Péru szerencsétlen uralkodója elárultatván s elfogatván az által, ki szövetségeseül esküdött, elevenen való megégettetésre lön kárhoztatva, mivel azonban Atahualpa hajlandó vala halála előtt a keresztséget fölvenni, ezért megégettetését kegyelemből megfojtásra változtatták. Képünkön a ravatalon fekvő Atahualpa, kétségbeesett nővére (Benzoni szerint az indus

inknak a 16. 17. századból s a 18 diknak elejéről való rajzait illeti, ezeket két nagyobb gyűjteményben is bírjuk, az ugynevezett Orteliusfélében s aztán az egykoru Bodonehrféle augsburgi krónikában, mely utóbbit lassankint, fametszeti másolatokban, a „Hazánk s a Külföld“ is fogja közleni. Elkezdjük pedig régi váraink ismertetését a Zrinyi Miklós hősi önfeláldozása által viiiághírűvé lett *Szigetvárral*. Az augsburgi krónika ábrájának széleire vésett jegyzetek szerint a háttérben látszó s a szigetvári hármasszigetet három oldalról övedző víz a Dráva, az előtérben lévő keskeny és híddal átvert folyócska pedig az Almás

Régi magyar váraink : I. Szigetvár.

szépség eszményképe) és Pizarro feje, hasonlóképpen a leírások szerint készültek s az egész csoportozat becsületére válik festőjének, a péru indusszületésű *Monteronak*; az eredeti festményt ismerő ítések szerint *Vasquez* óta egyetlen művész sem emelkedett oly magasra, mint az indus Montero ezen történeti művében, melynek festésében ősei tragikus végzete borongott szemei előtt. Montero e művét Flórencben készíté s ugy küldé át a tengeren hazája fővárosába, Limába.

— (*Szigetvár hajdan*). Hazánk multjára vonatkozó, régészeti becsü rajzokkal más nemzetekhez képest nem igen bőven bírunk, a mi azonban a törökök hóditó lépteit meg-megakasztott vára-

mely két víznek itt van összefolyása. Balra a falakkal kerített első sziget a város, a nagy A betűvel jegyzett középső sziget, kettős tornyú templomával s a belé vezető két híddal a *régi város*, a jobbkézre eső szélső sziget a *külső vár* s annak felső esücsán azon hely, hol két magasabb torony látszik: a *fellegvár*, az ostromlottak utolsó menhelye; a háromemeletes, felfel rovátkos torony pedig a *lőporos torony*, mely a végső kirohanás történetében szintén nevezetes szerepet játszik. Azon őrtoronyval ellátott *híd*, melyet olvasóink a középső sziget s a külső vár közt látnak, volt Zrinyi Miklós utolsó kirohanásának tanuja s az ő s hősei önfeláldozó halálának színtere.

Valkó 8 ft.; Horváth Sándor B. Hunyad 5 ft.; Essel Áron
Csanca 5 ft.; Kassó Dénes — 5 ft.; Hankovits György M.
Bikál 5 ft.; Kolcsos Vilmos B. Hunyad 5 ft.; Macskási Pál
Egeres 5 ft.; Macskási Antal — 5 ft.; Szabó József Sz. Fehes
5 ft.; Hory Farkas M. Gy. Monostor 5 ft.; Gyürky Károly
Vác 4 ft.; Balogh Mihály tanító Hétes 5 ft 50; Domeczy
Antal Csabrig 2 ft 50; László János Péter 2 ft 50; Láng
Sándor N. Láng 6 ft.; Tólay Pál — 5 ft.; Reiter Ferenc
Palas 5 ft.; Szabó József N. Láng 5 ft.; Kiss László K. Láng
5 ft.; Sebő János N. Láng 5 ft.; Tauszker Antal Tarnócs
5 ft.; Balogh József N. Láng 5 ft.; Vitkel János — 5 ft.;
Tómas Antal — 5 ft.; Hofbauer János K. Becakerek 4 ft.;
Bartos Lajos — 4 ft.; Theodor Athanáz — 3 ft 50; Kaka-
nyay József Uj-Bessenye 2 ft 50; Kóházy Márton Sz. Andrá-
s 2 ft 50; Bogna István Temesvár 2 ft 50; Pendl Ádám
— 4 ft.; Nádassy Vasul K. Becakerek 2 ft 50; Süttő József
Temesvár 2 ft 50; Schöfer József Uj-Bessenye 2 ft 50; id.
Csuth Fer. ny. ref. lelkész E. Lovó 5 ft.; Máthé Gáspár ref.
lelk. — 5 ft.; Szabó Dániel Gyula Thass 8 ft.; Saighy
Pál Pest 5 ft.; ifj. Szemes János Zombor 8 ft.; Ambrózy
Gyula Hajdúszás 4 ft.; Hlaváts János — 4 ft.; Prónay Pál
L. Apátalja 8 ft.; gr. Teleky Géza N. Somkút 8 ft.; ref. tita-
noidák önk. tanárul Pépa 5 ft.; Nagy József Uraj-Ujfalú 5
ft.; Soosfalvi István Sz. K. Kér. 5 ft.; Kovár József B. Sabes
2 ft 50; Lénárd János pleb. Dobórd 2 ft 50; Thymer János
pleb. Miklósfalva 2 ft 50; Gróman Dózsa Vajszka 2 pl. 16
ft.; Friesmann Károly Somogyvár 2 ft 50; Gramsperger Jó-
sef Bányegyháza 5 ft.; Korönyi György — 5 ft.; Balta Gyula
Battonya 5 ft.; Jakabffy István — 5 ft.; olvasókör — 5 ft.;
Szlávics Márton N. Káta 4 ft.; Szill Keresztély — 2 ft 50;
Mayer Szigfrid — 2 ft 50; Tomsek Terenc N. Várud 5 ft.;
Hercsnay Károly — 5 ft.; Pauer Keszö — 5 ft.; Bedrich
József ref. lelk. Szegmest 5 ft.; Schilling Frigyes Gödösa — 5
ft.; Heisl Márton P. Gombos 8 ft.; Besenyő Antal Sz. Iván-
fa 8 ft.; Olvasó egyeslet Halmi 5 ft.; Vincze József Matjis 5 ft.;
Skabolics Tallian Ilona Döbréte 4 ft.; Gombos János Gombos-
telek 2 ft 50; Balyka János N. Szalotva 2 ft 50; Sárosfalvi
Bjécs Muzs. Mudi 2 ft 50; Szeita Diénes Aba 2 ft 50; Králik
Frigyes Hártya 2 ft.; Bonis-Szentmiklósy Irma A. Szuha
4 ft.; Szankó János K. Fehérvár 4 ft.; Flóth Ferenc Bethlen
4 ft.; Székely István — 4 ft.; Egyetem magyar tiszakör
Bécs 8 ft.; Péterfi Katalin A. Vidovics 8 ft.; Döme Péter K.
Bér. 8 pl. 10 ft.; Zilány János Bekés 8 ft.; Dr. Hajnal István
— 8 ft.; Baky Lajos — 8 ft.; Benedy József gyűjtő — 9
ft.; Winkler Lajos — 8 ft.; Antalos István — 8 ft.; Lavatka
József — 8 ft.; Szánthó Albert — 8 ft.; Gross Ignác — 8 ft.;
Kóniáczky János — 8 ft.; Póts József — 8 ft.; Kovács
József — 8 ft.; Benárd Sámuel — 8 ft.; Szegei Károly —
8 ft.; László Áron — 8 ft.; Zilány József — 8 ft.; Polgar
Pál — 8 ft.; Mányi Lajos — 8 ft.; Dömény József — 8 ft.;
Pándy István — 8 ft.; Michal János — 5 ft.; Farkas Béla
— 5 ft.; Balogh János Szabolcs 8 ft.; Leitner János — 8 ft.;
Kolbenhain — 5 ft.; Devaldy Tóth Ferenc Hérmesd 4 ft.
50; Szilassy Gyula — 3 ft 50; Bede Antal N. Kovács 4
ft.; Kovács Ferenc Vackor 4 ft 50; Schöfer Antal Krompach
4 ft 50; Kallós Lajos — 4 ft 50; Spirits Ferenc — 3 ft 50;
Tranó Antal pleb. gyűjtő — 3 ft 50; Polgar Márk 5
ft.; Bekes László tanító Urmenyháza 5 ft.; Katsvinsky Ede
esp. pleb. Bácsa 5 ft.; Botka Sándor Sz. László 4 ft.; Zalk-
nyi Ferenc Orbász 5 ft.; Zmeskál Lajos A. Lipák 5 ft.; Zsi-
ros Sándor tanító Hercegháza 3 ft 50; Goldstein Mór Hosszú-
nyás 3 ft 50; Halasy Ágoston Prakenyita 5 ft.; Galáth
Mihály Magyarfalva 2 ft 50; Zabránky Béla Pest 5 ft.;
Kis, Margitfalva Pest 5 ft.; Vebos Vencel Pest 2 ft 50;
Halla László Pest 2 ft 50; Eszterházy Kálmán Pécs 2
ft 50; Székely János Kőcsög 5 ft.; Baky István — 5 ft.;
Mihály Ágost — 5 ft.; Kovács János — 4 ft.; Buzovány Lajos
— 4 ft.; Csikós János Dombóvár 5 ft.; Eszterházy József Kók-
os 2 ft.; Csikós János Dombóvár 5 ft.; Székely Antal T.
Berecs 5 ft.; Makó Sándor gyűjtő Kassa 4 ft.; b. Lenth
Albért honv. alkormány Szeged vágyos — 4 ft.; Drayen-
ky Annalé — 4 ft.; Molnár Béla — 4 ft.; gr. Csiky Rudolf
— 4 ft.; gr. Kálmány Béla — 4 ft.; Bruck Prónay
Béla — 4 ft.; Csiba Antónia honv. alkormány Szeged —
3 ft 50; Bese István — 3 ft 50; Fábry János 2 ft 50; Mat-
kovics Miklós Anna Tolna 3 ft.; Oláh-Palay Herman — 3 ft
50; Mészáros Tamás honv. vágyos — 4 ft.; Székely József
honv. vágyos — 4 ft 50; Nemes Imre F. Zsadány 4 ft.;
Kisgy. Sándor a. lelk. N. Fügéd 4 ft.; Assalós József pleb.
— 4 ft.; Mészáros-Fodor Anna E. Tarona 2 ft 50; Mész-
áros-Szentmiklósy Béla — 5 ft 50; Pethő-Kürthy Mária Bégyon
2 ft 50; Heltész-Szentmiklósy Ida Csány 2 ft 50; Csöndör

Károly Kálmánecs 5 ft.; Takács István — 5 ft.; Ujj Károly
Vép 8 ft.; Holcsey János Vereskő 8 ft.; Csiky Ilka Karánvágh
8 ft.; Traupmann Endre N. Palánka 4 ft.; Nyal Ferenc H.
Majda 5 ft.; Bertha István Ják 5 ft.; Bolemany Károly v.
honv. hadn. V. Palota 5 ft.; b. Bánffy László Borján 5 ft.;
Zilány István ref. lelk. Kanyár 5 ft.; Fűrér János ev. lelk.
Kukmer 4 ft.; Skrovács Károly Királyfa 4 ft.; Greibál
György Torony 2 ft 50; Németh József T. Nánás 2 ft 50; Sá-
kány János K. Kőrös 5 ft.; Bereczk Ignác Malcsaca
2 ft 50; a tantói könyvtár H. Nánás 2 ft 50; Babos
Benedek Szakács 2 ft 50; Spisnich László Vöndök
8 ft.; Fáyóld István K. Czell 2 ft 50; Háca István
Csásstelek 4 ft.; Pécsoly Ferenc Arad 2 ft 50; Békési Papp
Mihály Pest 2 ft 50; Bun János Baja 4 ft.; Bagt Gerő
Csongrád 2 ft 50; Székely József Bereczk 2 ft 50;
Máthe Antal honv. hadnagy Pest 2 ft 50; Kohn Salamon
Enying 2 ft 50; Gaál István 4 ft.; Pethő Ignác 2 ft 50;
Hittler Gyula F. Nyék 2 ft 50; Plosszer József Külföld
3 ft 50; Botfy Lajos 2 ft 50; Jősefi János Pol 2 ft
50; Müller Ferenc 4 ft.; Knasz Boldizsár Ujhodos 2 ft
50; Modly László 2 ft 50; Forster Elek Szt. Mihályfa 2 ft
50; Dicenti Pál Enying 2 ft 50; Sávós Zsigmond A. Dabas
5 ft.; Rosenfeld Mór H. Dorog 2 ft 50; Stein Sámuel Tör-
szel 3 ft 50; Engelender Ignác Tura 2 ft 50; Berger Már-
Anavcs 2 ft 50; Fisch Jakab Nyiregyháza 2 ft 50; Mandel
Ágoston Kotsj 2 ft 50; Diecs. Lajos Nyiregyháza 2 ft 50;
Pich Adolf 2 ft 50; Rothfeld Sámuel K. Várda 2 ft 50;
Feldheim Adolf Sényő 2 ft 50; Bdelstein Bernát Hör 4 ft.;
Weitsner Lipót Napkor 2 ft 50; Klár Zsigmond Nyiregy-
háza 2 ft 50; Csajághy Károly pleb. Babaracs 5 ft.; Imce-
Forró Borbála 5 ft.; Parom Gábor gyűjtő Tolmács
5 ft.; Medvecsky György 5 ft.; Huszovszky Ferenc 5
ft.; Illés Odón 5 ft.; Olvasó-egylet Egerberg 5 ft.; Har-
math Nánás gyűjtő 5 ft.; Szentpéteri Kristóf 5 ft.; Mennási
János 5 ft.; Ámon Antal V. Palota 5 ft.; Merreder János
5 ft.; Hecsey Károly Ferenc Heves 2 pl. 10 ft.; Pitényi Sándor
N. Abony 8 ft.; Madányi Ferenc F. Győrös 4 ft.; Szabó
József 4 ft.; Bördi Miklós Keresztas 4 ft.; Altman Frigyes
Németság 4 ft.; Szalay-Karva Julia Eszöd 4 ft.; Kurocs
Irma Sz. Andrá 4 ft.; Babó Imre Kaasapó 4 ft.; Kővér An-
tal M. Kőrösháza 2 ft 50; Kiss György Zagyva 5 ft.;
Molnár József Podternya 5 ft.; Hofmann Károly Györgyfa
4 ft.; Gombos György Szt. László 4 ft.; Vargha Márton Sz.
Sardorháza 4 ft.; Ujházy Albert Habrán 4 ft.; Permay Pál se-
gedlelk. Karánvágh 2 ft 50; Kájdí Imre pleb. Bicsárd 2
ft 50; Sántha Károly ev. lelk. Néméd 2 ft 50; Benkő Já-
nos K. Korpád 4 ft.; Csizmadia József Agárd 2 ft 50;
Halmi István Tóka 2 ft 50; Stics Franciska Pest 2 ft 50;
Márton Riza. Gomba 5 ft.; Fuly János Pest 2 ft 50; Usoni
István F. gyűjtő A. Szombathely 5 ft.; Usoni F. Sándor 5
ft.; Boda Póthy Károly 5 ft.; Usoni F. Bóna Fogaras
5 ft.; Táros Gyárfa A. Szombathely 5 ft.; Tájai Mihály
5 ft.; Borek József 5 ft.; Vesmér Ferenc 5 ft.; Buronyi
György A. Uta 5 ft.; Gyertyánosi Ferenc 5 ft.; Zsarnov-
ics Horv. Albert 2 ft 50; Takács Károly tanító 2 ft 50;
Benkovich Ede honv. vágyos Dános 2 ft 50; Végelyi Ja-
nos Irán 2 ft 50; Kis Endre Albert 2 ft 50; Pospischel
József — 2 ft 50; Szelecsényi Lajos — 3 ft 50; Olvasókör
— 3 ft 50; Sárközy Dániel Vaytal puszt. 2 ft 50; Brokhen
Sámuel Irán 2 ft 50; Novothny Endre Irán 2 ft 50; Lechoy
Imre pleb. Bácsa 5 ft.; Boros Imre pleb. Fajss 5 ft.; Lukács
Ignác Kalocsa 5 ft.; Suommer József — 5 ft.; Ujházy Gyula
gyűjtő — 5 ft.; dr. Orbay Antal Jászberény 5 ft.; Lakatos
Imre — 5 ft.; Pethő József gyűjtő — 5 ft.; Akantus Ignác
J. Págyaszán 2 ft 50; Ösv. Dr. Lussinsky Mihály Arad 5
ft.; Pethő István honv. vágyos Arad 3 ft 50; Ösv.
Kics Emília Arad 2 ft 50; Keserő Antal K. Fehérvár 4 ft.;
N. Váradi Bárdonyi Sámuel Borbány 3 ft 50; Dorog Károly
lelk. 3 ft 50; Tómlány Anna Kalocsa 3 ft.; N. N. 5 ft.;
Tar Dániel Jászó Tótt 2 ft 50; Márk János tanár Sz. Fe-
hérvár 5 ft.; Csikós János N. Kőrös 5 ft.; Dombózy Terenc
Gyula 2 ft 50; Farkas István K. Várda 2 ft 50; Hlaváts
János N. Kálmán 3 ft.; Vlyáky Pál 3 ft.; Barnath Gyula
gyűjtő 3 ft.; Balassovits János honv. tit. 3 ft.; Kallós Ignác
3 ft.; Schmidt György 3 ft.; Fesslhofer Sidonia 3 ft.;
Tucsvay József honv. tiszahad. 3 ft.; Wolf István honv.
hadvezérelt alvezérelt 4 ft.; Fehér György 4 ft.; Dobro-
vics Mihály 4 ft.; Matinszky Sándor 4 ft.; Németh Pál
4 ft.; Csallósinger Vilmos 4 ft.; Balas József 4 ft.; Tóth
Lajos 4 ft.; Vebor Vilmos 4 ft.; Székely János 4 ft.; Ungor
Lőrinc 4 ft.; Vincze Ferenc honv. 5ra. 4 ft. (Zsigmon.)
(Folytatás a tízoldalon.)

A szabadságharc emléke első pénzalpíjára külön adakoztak :

(IV. Közlöny.) Gyarmathy Zeigmond B. Hunyadon 2 ft.; Török Károly Sz. Királyon 1 ft.; Szabó-Diószeghy Gizella Thason 2 ft.; Szentsek János K. Fehérvárt 4 ft.; Modly László Ujhodoson 1 ft.; Forster Elek, Sz. Mihályfán 1 ft.; Dicenti Pál Enyingen 1 ft.; Összesen : 12 ft.; ehhez adva az

utolsó köbölés 113 ft. s egy tallérját, az *összeg* : 123 ft. s egy osztást tallér.

Hiba igazítás: Egyik előbbi közleményünkben sajtóhibából *Politzer Fáni Darányon* helyett hibásan volt *Bitzer, Zmertych Hedvig és Simon* helyett *Szertyek* nyomtatva. *Soldos-Vay Vilma* 4 ft. kimaradt.

Ujdon s á g o k.

* (A királyi gyermeknek Budán történendő születésére) nagy terjedelmű intézkedések tétettek, melyeket következőkben foglalhatni össze: Az esemény estéjén nem csak a hivatalos, de a magánépületek is kivilágítottak, másnap délelőtt 11 órakor pedig mindkét városban hála isteni tisztelet tartatik. A keresztelést a herceggel együtt hajtja végre a várkapornában, mely e célra már előrendeztetett. Keresztapa Ferenc Károly főherceg, keresztanya a volt nápolyi királyné lesz. A királyi lak előtt, mint mondják, érdekes látvány lesz első 3 nap a tisztelgő mánások szakadatlan felvonulása díszruhákban és díszfogatokon. A koronaörökös és Gizella főhercegnő rögtön az esemény után Budára jön. — Gödöllő ez idén élénk lesz. A királyné s annak nővére — ki 3 óra szabta ittélére idejét — és a királyi gyermekek több időt szándékoznak ott tölteni.

* (Szabadságharcunknak megint egy jeles hősnője.) Lukács Dénes honvéd tüzérezredes, ápril 1-én meghalt; temetése 3-án d. u. Nádudvaron ment végbe. Ő egyike volt a 48-diki mozgalmak leg-szerűesebb, de legtevékenyebb jelenségeinek. Azon percben, midőn ember volt elég, mert hazája és szabadsága védelmére a jogtalan megtámadással szemben, sikra szállt minden magyar, — nem volt fegyver s nem hadiszér. De a leleményes fők egymásután álltak elő s Nagyvárad egyszerre Lukács Dénessel a lángba borult ország hadiszertára lett. Az elhunyt ezen téren szerzett magának nagy érdemeket, lelkesedéssel szolgált a haza szent ügyét, kitarasszal küzdött és szenvedett érte, míg a halandók sorsa őt is — a magányba visszavonultat — utólérté. Ezen derék hazaküldésnek arcképét és bővebb életirát lapunk múlt évi folyamában közöltük.

* (Milyen magyar pénzünk lesznek?) Az országgyűlés ápril 1-sei ülésében Lónyay pénzügyminiszter törvényjavaslatot terjesztett elő a pénz alapja, értéke és súlya iránt, mely, tekintettel az idővel behozandó párisi egyezményre, megállapítja a verendő érepenzek értékét és súlyát. Veretni fognak aranyok, melyek egyik oldalán a fejedelem koronázási ornatibusban, másik oldalán a magyar címer lesz kivésve; továbbá ezüst egy forintok, 20 és 10 krosok, és végre réz 4 és 1 krosok. A forgalomban lévő 12 millió 10 krajcárosból 3.600.000 Magyarországon fog veretni, melyek a papíros 10 krosok helyébe fognak lépni.

* (A magyar gőshajóárulat utolsó közgyűlése szerint) a tiszult tiszta jövedelme 54.000 ft volt; ez csak az osztalékra szánt összeg, mert ezenfelül még félretettek a törlesztési alapra 21.800 forintot a tartalékára pedig 10.555 frot. Ezen mindenesetre fényes eredményt a gr. Wass Samu által képeességihiánnyal vádolt Szathmáry Károly

üzleti igazgatónak lehet köszönni, ki — noha nem kereskedő — az első év számtalan nehézségeivel ily eredménnyel küzdött meg. Egyébiránt a megtámadott kapott elégtételt, mert az egész közgyűlés rosaltta gr. Wass megtámadásait.

* (Botrányos esküdtárszéli pör Pesten.) A pesti esküdtárszék ápril 2-diki tárgyalásán Bun, bajai ügyvéd póre képezte a „Pester Journal“ ellen. E lap ugyanis egy cikkében azt közölte, hogy Bunt keresik, mert több kliensét megcsalta és ellene több fenytő törvényeszéki vizsgálat van megindítva. Ezért kéri Bun valami 1000 frtban elmarasztalni. A tárgyalás folytán több levelet olvasnak fel, melyek a vádlóra nézve legkevésbé sem hizelgők. Hanem végkép bezárja ennek ajtaját Kovács budai főkapitány, ki mint tanu, azon kérés-sel végzi beszédét, hogy jelen van-e Bun fiskális a tárgyaláson, mert ez esetben hivatalos kötele-sége őt azonnal elfogni. Hanem Bun nem volt jelen. Az esküdtárszék 7 szóval 5 ellenében a vád-lottat fölmentette.

* (Egy humorisztikus lap bajai.) A már 9 havi fogságra és 200 ft. birságra elítélt „Ludas Matyi“ második sajtó póre, melyben Ráth Károly, Khun közös hadügyminiszter kiváratára pörli meg Méz-száros Károlyt, f. h. 17-én fog az esküdtárszék előtt tárgyalatni. Epőre a „Ludas Matyi“ egyik cikke szolgáltatott alkalmat, melyből a közös hadügy-miniszter azt véli kiolvasni, hogy ő hűtlen pénz-kezelésről gyanusittatik.

* (A „Honvéd-album“-ra) ritka nagy számmal érkeznek az előfizetők, miként azt olvasóink az előfizetők neveinek folytonos közléséből is lát-hatják. A „Honvéd-album által elérni szándékolt szent cél nevében a szives partolókon kívül különösen nagy köszönettel tartozunk a buzgó gyűj-tő uraknak és hölgyeknek, kik — a hozzánk ér-kezett tudósítások szerint — szinte versengenek egymással, hogy faredozásaik után minél nagyobb összeget szerezenek a szabadságharc szobra ja-yára. Az eddig beérkezett előfizetések közt van egy t. gyűjtő, ki egymaga öten előfizetőt szerzett, s mint többfelől írják, e szám nem lesz az egye-dül. Tudatunk kell itt azt is, hogy az előfizetők és gyűjtők nevei a „Honvédalbum“ végén pontos-an s rendben lesznek kinyomatva. A mi magát a rendkívül díszes művet illeti, annak készítése, szerkesztése gyorsan halad előre, s mint tudjuk, kiadónk annak néhány képét a festészeti műtar-latban is szándékozik rövid időre kiállítani, hol azok a legszebb olajfestmények mellett sem vall-hatnak szégyent.

* (Magyar iskola külföldön.) Galacon, Moldva-Oláhorországban Celder Márton misszionárius faredozási folytán magyar protestáns iskola és ma-ház épül. *Folytatás a mellékleten.*